

KANSA TAISTELI

- miehet kertovat

N:o 11 1964

täyden palvelun pankki

Ei ole pankkiasiaa, jota ette voisi hoitaa Yhdyspankissa! Keskittämällä kaikki pankkiasianne Yhdyspankkiin Teillä on aina miellyttävä tunne siitä, että ne hoidetaan oikealla tavalla.

Yhdyspankin talletustileistä mieleisenne

Karttuva talletustili	Käyttötili
Säästötili	Shekkitili
Korkeakorkoinen talletustili	Lääkäriltiili
A- ja B-indeksitilit	Valuuttatili
	Muut talletukset

Yhdyspankki välittää maksuja

Pankkisiirto
Maksu- ja pikamääräykset
Pankkivekselit

Yhdyspankki myöntää ja takaa luottoa

Lainat
Vekselit
Luotolliset shekkitilit
LEL- ja TEL-lainat
Maatalouslainat
Muut lainat
Valtion takaamat opintolainat
Valtion käsi- ja pienteollisuuslainat

Yhdyspankki hoitaa arvo-paperinne

Osakkeiden ja obligaatioiden välitys
Maksu- ja osinkolippujen lunastus
Osakeannit

Yhdyspankki palvelee matkailijoita

Matkavaluutat
Kotimainen matkakortti
Erikoisetuja
ulkomaanmatkustajille

Yhdyspankin muita palvelumuotoja

Maapallokerho	Säilytysiokerot
Säästölippaat	Lahjashekit,
Perimistehtävät	-kortit ja -tilit
Takaukset	Adressit
Luottotiedot	Veromerkkien
Suljetut	myynti
säilytykset	Yösäilö

Tilille Yhdyspankkiin voitte ohjata tulonne

Palkat
Lapsilisät
Eläkkeet
Metsärahat
Maito-, sato- ja muut
maaloustulot
Korvaukset
Vuokrat ja
muut tulot

Yhdyspankki ottaa vastaan maksunne

Vuokrat
Verot
Vakuutusmaksut
Jäsenmaksut
Sähkö- ja puhelinlaskut
Kaikki muut laskut
ja maksut

tyytyväiset — säästäväiset

Yhdyspankin notariaattipalvelu

Arvopapereidensäilytys ja hoito
Osinkojen ja korkojen nosto
Sijoitustoiminta Pesänselvitykset
Testamenttien, kauppa- ym. asiakirjojen
laatiminen Lainhuudot ja kiinnitykset
Holhousasiat Veroilmoitukset
Verojen ja laskujen maksaminen
Vuokrien maksaminen ja periminen
Säätiöiden ja rahastojen kirjanpito

Yhdyspankki hoitaa ulkomaanasianne

Kaupallisten tietojen välittäminen
Liiketoimintien solmiminen
Valuuttasäännöksistä johtuvat
tehtävät
Perittävät, remburssit,
maksuääräykset
Asiakirjojen välittäminen
Luottotietojen hankkiminen
Terminakaupat
Ulkomaisten luottojen välittäminen
Muu kansainvälinen pankkitoiminta

YHDYSPANKKI

meidän

pankki

8. VUOSIKERTA • KERTOMUKSIA SOTIEMME TAPAHTUMISTA

JULKAISIJA: Sotamuisto-yhdistys r.y.

TOIMITUSNEUVOSTO: Puheenjohtaja K. L. Oesch, kenraaliluutnantti evp; S. Sundman, kontra-amiraali evp.
G. Magnusson, eversti evp; V. Nihtilä, eversti evp.

PÄÄTOIMITTAJA: K. L. Oesch, kenraaliluutnantti evp.

TOIMITUS: Helsinki, Töölönkatu 35 B puh. 44 62 42.

Toimitussihteeri E. Kuussaari, eversti evp.

Taloudenhoitaja R. Kalervo, everstiluutnantti evp.

TILAUSKONTTORI: Korkeavuorenkatu 28 puh. 19 367. Postisiirtotili 94 941.

KUSTANTAJAT: Sotamuisto-yhdistys r.y. ja Sanoma Osakeyhtiö.

VUODESSA 12 NUMEROA • TILAUSHINTA 8 MK • TILAUKSET PUH. 19 367 • POSTISIIRTOTILI 94 941

Näkymä Metsäpirtin kyliltä

TALVISODAN ALKUKAHOITA TAIPALEENJOELLA

S.A.-kuva

MARTTI KARHU

OLI eletty marraskuun 30. päivään 1939. Joukkueenjohtajamme tuli tavallista aikaisemmin noin kello 6 joukkueemme majoituspaikkaan. Hän toimitti heti herätyksen sekä ilmoitti venäläisten aloittaneen hyökkäyksen Suomea vastaan. Joukkueemme tuli tämän takia heti olla marssivalmiina siirtyäkseen toiseen paikkaan.

Kyllä unet karisivat jokaisen silmistä, sillä tieto oli aika yllättävä. Jokainen kimposi, kuin teräsvieterin heittämänä pystyyn ja alkoi sulloa kampeitaan ka-

saan. Pian alkoikin kuulua tykkien jyskettä ja miehet ryntäsivät ulos katsomaan todellisia sodan tulia. Eihän meistä kukaan ollut ennen joutunutkaan kokemaan sota. Noin kello 7 tipahtivat ensimmäiset kranaatit Kirvesmäen kylään, jossa pataljoonamme oli majoitettuna. Samanaikaisesti aloitimme marssin kohti Terenttilää.

Päivän valjettua ilmestyivät ensimmäiset vihollisen lentokoneet seudun ylle, ja jokaisen tuli käskyn mukaan ampua niitä kiväärillä. Oli hitonmoinen rätinä, kun kaikki ampuivat, minkä ennättivät. Lentokoneet jatkoivat kumminkin matkaansa mitään tästä piittaamatta. Myöhemmin niiden ampuminen jalkaväen aseilla kiellettiin tuloksettomana.

Saavuttuamme Terenttilän lähimaastoon, komppaniamme sai käskyn pystyttää teltat. Upseerit olivat pataljoonan upseereiden mukana tilanneselostuksessa. Telttoja pystytettäessä kuului läheltä korvia huumaavia pamahduksia. Luulimme niitä kranaattien räjähdyksiksi, ja jokainen juoksi mikä minnekin, aivan kuin lammaskatras, johon kettu on päässyt rellestämään. Niinpä komppaniamme vääpeli I. Salminen ei varmaankaan juoksuennätyksiä rikkoessaan ollut ennen juossut kovemmin kuin hän nyt juoksi. Allekirjoittanut putosi juostessaan yhdessä alikersantti Pakarisen ja komppanian kirjurin kanssa maastossa olevaan perunakuoppaan. Pauke jatkui yhä, mutta kuopassa aloimme paremmin tarkkailla sen syytä. Havaitsimme, että paukahduksia seurasi vingahdus, joka tuntui etenevän vihollisen puolelle. Nyt meille selvisi,

Taipaleen lossi

Taipaleen kannaksella jatkuivat kiireelliset varustelutyöt YH:n ajoista lähtien

S.A.-kuva

että ampuja olikin oma tykistöemme. Nauraen nousimme kuopasta ja aloimme huudella komppaniaa kasaan. Tästä ensimmäisestä "tykistökeskityksestä" riitti meille juttua pitkään, ja pakkaapa tuo hymyilyttämään vielä nytkin, kun sitä muistelee.

Joulukuun 1. tai 2. päivänä joukkueemme sai käskyn ylittää Taipaleenjoen, sekä edetä Metsäpirtin tien suunnassa niin pitkälle, että saamme viholliseen kos-

ketuksen. Ylitettyämme joen lossilla etenimme maantietä lähelle Metsäpirtin kirkonkylää, tien vasemmalla puolella olevan viljelysaukean laidan. Sinne tultuamme havaitsimme 7 tai 8 hyökkäysvaunun ylittävän aukeaa. Niiden takana marssi nelijonossa ainakin pataljoonan verran jalkaväkeä.

Valitsimme asemat aukean laidasta, tien vasemmalla puolella olevan valkoiseksi maalatun talon kohdalta.

Hyökkäysvaunut kaartoivat oikealle ja saavuttuaan metsän laitaan pysähtyivät sen suojaan. Jalkaväki taas eteni kohti valkoista taloa. Kun vihollinen oli nyt avoimella pellolla suljetussa rivistössä, siinä olisi ollut otollinen maali aseillemme. Ehdotinkin joukkueenjohtajallemme tulen avaamista, mutta hän kielsi ammunnan aloittamisen toistaiseksi.

Viholliset tulivat taloon ja näyttivät asettuvan siihen olemaan. Ne hakivat navetasta sinne jääneitä lemmiä ja alkoivat niitä teurastaa talon pihassa. Meistä vihollinen ei tiennyt mitään, vaikka olimme noin 150 metrin päässä kiviaidan takana seurailemassa heidän toimiaan.

Vihollisia majoittui myöskin talon riiheen. Eräs siellä ollut vihollisen sotilas tuli riihen nurkalle heit-

han noita aivan riittämiin. Vihollinenkin alkoi vastata tuleemme, mutta ampui yli.

Kun mukanamme ei ollut puhelinta, joukkueenjohtajamme lähti pyytämään tykkitulta valkoiseen taloon. Tällöin joukkue jäi allekirjoittaneen komentoon. Tehtäväksemme saimme vihollisen hännäämisen peräämme. Meidän oli taistellen peräännyttävä Taipaleenjoelle, siis viivytettävä vihollisen etenemistä.

Aikamme siinä räiskittyämme vihollinen ryhtyi kiertämään peltoaukean ympäri selkäämme. Tällöin annoin miehille käskyn yksistellen vetäytyä maantien varteen ja jäädä sinne uusiin aseisiin.

Maantien varressa odotimme vihollisen tuloa, mutta se ei lähtenytkään meitä seuraamaan. Siinä asemis- sa maatessamme kuuluivat nyt tykkieimme lähtölaukaukset, ja kohta ujelsivatkin ilmassa ensimmäiset kranaatit, mutta ne tippuivat sekaamme maantien varteen. Meidän oli kiireesti vetäydyttävä taemmaksi päästäksemme pois keskityksestä, mutta kranaattisade seurasi meitä vetäytyessämme. Nyt komensin joukkueeni eteenpäin entisiin aseisiin. Vähäksi aikaa tällöin pääsimme pois kranaattisateesta, mutta kohta alkoi taas tulla kranuja selkäämme. — Joka on joutunut omaan tykistötuleen, tietää millaista se on. Se tuntuu paljon peloittavammalta kuin vihollisen keskitys. Kun keskityksestä ei näyttänyt tulevan loppua, laitoin lähetin viemään sanaa tykistölle, että sen oli heti lopetettava moinen pelleily. Sen tuli ampua yksinomaan valkoista taloa, eikä maantien varteen. Tykistöimme maantien haravointi jatkui niin kauan, kunnes lähettimme sai sanan viedyksi perille. Ihme kyllä meistä ei kukaan haavoittunut vakavammin keskityksen aikana. Pikku naarmuja kyllä saatiin. Allekirjoittaneenkin nenänvarteen tuli aivan kuin parsinneulan kärki, kuuma pikku siru. Kun tykkimiehet saivat suunnattua tykkinsä uudelleen, tippuivat paketit oikeaan paikkaan, ja luulen, että ne tekivät siellä paljon pahempaa jälkeä kuin meidän keskuudessamme, sillä talo oli täynnä miehiä, jotavastoin me olimme hajaantuneina hyvin harvaan parveen.

Vihollista hännäsimme iltapimeään saakka saamatta sitä peräämme, ja kun joukkueen johtajamme ei kuulunut palaavaksi, läksimme noin kello 21 marssiin kohti Taipaleenjokea. Tultuamme jokivarteen emme löytäneetkään enää lossia, sillä venäläinen oli pommittanut sen päivällä rikki. Joen yli pääsimme kalastajaveneillä, jotka oli tuotu meitä hakemaan. Juuri kun pääsimme jokipenkan yli, räsähti kiväärin laukauksia joen takana. Vihollinen oli sittenkin seurannut meitä jokivarteen.

Jokivarresta jatkoimme matkaa kohti komppaniaamme, mutta matkan varrella osuimme pataljoonamme esikuntaan, jossa meitä neuvottiin jäämään lähellä olevaan täisaunaan yöksi, sillä komppaniaamme oli siirtynyt toiseen paikkaan emmekä sitä pimeällä löytäisi. Esikunnasta saimme kuumaa teetä sekä kuivaa muonaa, joka olikin tarpeen. Syötyämme menimme lämpimään saunaan nukkumaan ja kyllä uni maistui, sillä olimmehan rehkinet kokonaisen päivän oikeassa jännittävässä sodassa.

Seuraavana aamuna teen juotuamme jatkoimme matkaa omaan komppaniaamme, jossa meidät otettiin riemuiten ja eläköönhuudoin vastaan. Juhlminen johtui elävinä paluustamme, koska jostakin oli komppaniaan tullut sellainen tieto, että vihollinen on tuhonnut meidät viimeiseen mieheen. Allekirjoittanutkin olisi tie-

Kenttäkeittiö saapumassa Taipaleen linjoille joulukuulla 1939

S.A.-kanta

tämään vettä. Tilanne oli niin huvittava, että sanoin vieressäni olevalle joukkueenjohtajalle mieleni tekevän täräyttää tuota, koska tulee ihan "silmille vesiteleemään". Nyt vänrikki antoikin luvan ampua, jolloin tuikkaisin sitä kiväärilläni. Viholliseen osui ja riihestä hyppäsi paikalle kaksi miestä, jotka raahasivat hänet riihen taakse. Innoissani en muistanut tehdä uutta latausotetta, ja kun kohta tuli talon pihasta jokin vihollisupseeri riihen sivulla olevalle kiville tähyttämään asemiamme, häkellyin ladatessani. Patruuna jäi poikittain syöttökoteloon, ja ennenkuin sain patruunan piippuun, upseeri oli kadonnut.

En käsitä miksi joukkueenjohtajamme ei antanut lupaa tulenavaukseen jo silloin, kun vihollinen oli rivistössä avoimella pellolla. Arvatenkin hän aikoi tehdä tuliyläkön. Yllätys rajoittui siis nyt vain yhteen mieheen. Muuta kokoylläkköä ei saatu aikaan semminkään, kun joukkueenjohtaja ei vielääkään antanut yleistä tulikäskyä.

Vihdoin saimme kumminkin luvan ammunnan aloittamiseen, "sikäli kuin maaleja on näkyvissä." Ja oli-

don mukaan kaatunut vihollisen kiertoliikkeen aikana. Nyt selvisi sekä, miksi tykistöemme ampui maantietä, minkä varressa me olimme asemissa. Vihollinen muka eteni suurella joukolla maantiellä.

Kertomani "sotaretki" osoitti meille selvästi sen tosiasian, ettei teoria ja käytäntö pidä yhtä sodassa-kaan. Jos olisimme saaneet avata tulen yllättäen jo silloin, kun vihollinen oli aukealla pellolla, olisi siitä sille koitunut suurta mieshukkaa. Mutta tulikuri oli tulikuri. Kun vielä silloin oli upseeri joukkueenjohtajana, ei minulla ollut valtaa ominpäin tulenavaukseen.

Mutta toista oli joulukuun 6. pñä. Silloin saimme vastaiskussa tehdä selvää vihollisesta. Samoin 8. päivän aamuna. Yön pimeydessä vihollinen oli tuonut veneillä joen yli parin joukkueen vahvuisen, automaattiasseilla varustetun osaston, joka oli ottanut asemikseen rannalla olevan hyökkäysvaununesteen. Aamuhämärässä aloitti joukkueemme raivokkaan hyökkäyksen vihollisasemaa vastaan. Hyökkäys tuntui vähän toivottomalta, niin kauan kuin olimme aukealla pellolla, mutta kun olimme päässeet pellon oja hyväksi käyttäen rynnäkköetäisyydelle, osa joukkueesta suoritti rynnäkön hyökkäysvaununesteen päähän, josta aloitti vyörytyksen. Tällä tavoin saimme vihollisen painetuksi Taipaleenjokeen. Osa vihollisista pääsi veneisiinkin, mutta joutui heti niissäkin tuhotuksi. Osa taas yritti uimalla ja sukeltelomalla selviytyä ehjin nahoin, mutta tuskin yksikään pääsi joen yli, vaan kaikki painuivat virran mukana Laatokkaan.

Hyökkäyksessä haavoittui joukkueenjohtajamme, joten joukkue jäi nyt allekirjoittaneen huostaan. Saatamme joen rannan puhdistetuksi vihollisista vetäydymme entisiin asemiimme Terenttilän aukean laitaan. Nyt aloitti vihollinen kostotoimenpiteensä, joka koitui meille kalliiksi. Se avasi nimittäin erittäin ankaran tykistötulen asemiimme. Kranaatteja tuli suorastaan kaatamalla niskaamme. Joukkueemme kärsi suurta mieshukkaa. Neljännen ryhmän pikakivääripesäkkeeseen tuli täysosuma, jolloin ryhmänjohtaja, alikersantti Hintikka ja ampuja, sotamies Minkkinen sekä ampujanapulainen menettivät henkensä. Tästä ryhmästä haavoittui lisäksi kolme muuta miestä. Oli suorastaan ihme, että meistä kukaan selvisi hengissä keskityksestä, kun ei ollut minkäänlaista suojautumismahdollisuutta.

Keskityksen päätyttyä alikersantti Korhonen ja minä otimme kumpikin omalta suunnaltamme tarkan kompassisuunnan havaitsemiimme "piiskatykkeihin", sekä ammutimme omalla tykistöllämme niistä kaksi pois pelistä. Eikä siinä kulunut enempää kuin viisi kranaattia. Tuhottujen "piiskojen" paikoille ei vihollinen tuonut uusia tykkejä koko Talvisodan aikana.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

SUURMIES

Jouluaaton 1943 aamusta iltamyöhään saakka kierteli 5.D:n komentaja, kenraali Tapola etulinjan korusissa alaisiaan tervehtimässä. Tällöin sattui seuraava keskustelu erässä II/JR 23:n "vanhojen miesten" korusissa:

- Mikäs Teidän nimenne on?
- Sotamies Salin, herra kenraali.
- Mistä olette kotoisin?
- Sammatista, herra kenraali.
- Jaha. Kukas suurmies olikaan kotoisin samasta pitäjästä?
- Sotamies Salin, herra kenraali.

TOIVO
PELTOMAA

Ensimmäiset ilma- hyökkäykset Kiviniemeen

TALVISODAN ensimmäisenä päivänä 30.11.1939 oli pataljoonamme (I/JR 24) esikunta Kiviniemen kansakoululla. Aamulla tuli puhelinsanoma, että kello 6.05 aikaan on vihollinen hyökännyt rajan yli.

Kello 9.25 ilmoitettiin puhelimitse kolmen vihollishävittäjän olevan tulossa Kiviniemä kohti ja samassa alkoi ilmahälytys sireeni soida. Käskin toimitusjoukkueen miesten hajaantua koulun pihamaan reunassa olevien suurten mäntyjen suojaan ja ampua koneita, mikäli ne tulevat ampumaetäisyydelle. Tällöin ei ollut vielä kielletty ampumasta käsiaseilla lentokoneita. Viiden minuutin odotuksen jälkeen lensikin Kiviniemen siltojen suunnalta kolme hävittäjää peräkkäin. Ne lensivät parinkymmenen metrin päältä meistä ja olivat todennäköisesti huomanneet meidät, koskapa tulittivat konekivääreillä. Kuulat rapisivat ympärillämme, ja me laukaisimme kiväärimme, jokainen kerran, enempää emme ehtineetkään.

Ilmavalvontatorni Kiviniemessä Talvi-
sodan aikana

S.A.-kuva

Ihmettelimme sitä, ettei meihin keneenkään satunut konekiväärिसuihku ja että me emme osuneet lentokoneisiin, vaikka ne olivat tosiaan melkein käsien ulottuvilla. Myöhemmin meille selvisi, että lujaa ohi kiitäneen lentokoneen konekiväärirituli on hajoituksen tähden melko tehotonta ja että me emme osanneet tähdätä tarpeeksi paljon koneiden eteen.

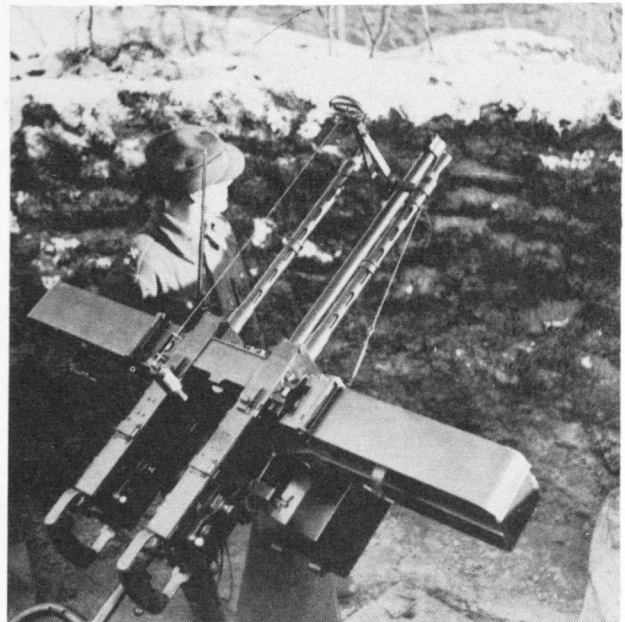
Mainituista koneista putosi Sakkolassa ensimmäinen metsään, toisen pudotti ilmatorjunta Suvantoon, mutta kolmannen koneen kohtalosta ei minulla ole tietoa.

Muutaman päivän kuluttua menin katsomaan metsään pudonneen koneen jäännöksiä ja sain tällöin kuulla lähemmin sen putoamisesta.

Eräs pataljoonamme 2. komppanian miehistä oli valmiina pikakivääri käsissään koneiden saapuessa. Ensimmäinen koneista lensi juuri mainittua pikakiväärimestä kohden ja aika matalalla, joten hänen oli

Ilmatorjuntakonekivääri Kiviniemessä

S.A.-kuva

hyvä tulittaa konetta pitemmän aikaa. Pikakivääritulen johdosta kone syöksyikin metsään. (Tästä tapauksesta on armeijakunnan komentajakin maininnut harvinaisuutena muistelmissaan.)

Otin koneen repeytyneestä kankaisesta tasosta suikaleen, josta leikkasin kaksi postikorttia. Molempiin kortteihin kirjoitin, että kortti oli valmistettu vihollisen ensimmäisen alas ammutun hävittäjän tasosta. Molemmat kortit lähetin kenttäpostissa kotiseudulleni, ja toinen on siellä vieläkin tallessa.

Ensimmäisen sotapäivän iltana muutimme esikunnan Kermisenmäkeen johtavan tien varressa olevaan Naskalin taloon. Toisena sotapäivänä venäläiset pommituskoneet pommittivat useaan otteeseen Kiviniemen siltoja, saamatta niihin kuitenkaan osumia. Tällöin vielä koneiden saapuessa toimitettiin sireeneillä ilmahälytys. Myöhemmin se oli mahdotonta, sillä ne olisivat saaneet ulvoa yhtenäen.

Erään hälytyksen tultua käskin sisällä olleiden menemään kaivamiinsa sirpalesuojiin. Itse jäin puhelinpartioon ja kirjuri sanoi jäävänsä minulle kaveriksi, eikä kehoituksistani huolimatta mennyt "poteroon". Katsellessamme ikkunasta koneiden tuloa, irtosi yhdestä koneesta pommi, ja se näytti tulevan aivan meitä kohti. Poistuimme heti ikkunasta. Kirjurin kyyristyessä hellan viereen ja minun jäädessä seisomaan lattialle — se tulikin. Kävi valtava jymähdys. Ikkunat lensivät raameineen sisään. Välikatto repesi halki ja sahanpuruja kaatui niskaamme. Tuntui, että koko talo menisi hajalleen, mutta ei siinä kuitenkaan sen hullummin käynyt. Säikähdyksestä selvittyämme menimme ulos ja näimme ikkunan alla kahden metrin päässä seinästä noin seitsemän metrin levyisen ja parin metrin syvyisen kuopan.

Ilmanpaine vikuutti toista korvaani niin, etten vähään aikaan kuullut sillä mitään. Useita vuosia kuului ja vielä nytkin joskus tuntuu korvassani humina muistona Talvisodan toisesta päivästä ja Jumalan varjeluksesta.

Kiviniemen pommitus Talvisodan alussa

MATTI KAUPPINEN

Sissit

KUULUESSAMME Taisteluosasto Riekkoon (JR 50) ja palattuamme seitsemän vuorokautta kestäneeltä partio- ja hävitysmatkaltamme asetuimme Jänisjärven pohjoispuoliseen maastoon Kiekuanjärven itärannalle, jossa myös rykmenttimme esikunta silloin heinäkuussa 1941 majaili. Emme olleet saaneet levähtää juuri nimeksikään koko korpireissun aikana ja muonakin oli jo loppunut pari päivää sitten. Olimme viimeksi elätelleet itseämme parilla ylimääräisellä keino-

S.A.-kuva

S.A.-kuva

astakkein

hunaja- ja siirappipurkilla, jotka poikien oli onnistunut kähveltää rykmentistä sissimuonaa jaettaessa.

Lepomme ei tullut nytkään pitkäksi, sillä sota-toimet jatkuivat kiireellisinä Jänisjärven idänpuolisen alueen saavuttamiseksi. Pari tuntia loikoiltuamme saapui lähetti ja toi käsken, jossa jääkärikomppania määrättiin kiireesti siirtymään Kypärälammen maastoon ja ottamaan siellä I/JR 50:n asemat.

Marssimme aamupuolella yötä pitkin metsää, jossa

näkyi mainitun pataljoonan taistelun jälkiä. Tultiin Kypärälammen korkeaan maastoon, josta viimeiset varmistajat tulivat jo lopen uupuneina meitä vastaan. Miesvahvuutemme ei kuitenkaan riittänyt kuin asemien harvaan miehitykseen, vaikka olimme kaikki linjassa aina noin 30—40 metrin välein miehestä toiseen. Tämän vuoksi pääsikin noin 60 miehen vahvuinen vihollispartio seuraavana iltapäivänä selustamme.

Komppaniamme päällikkö, luutnantti Reinikainen määräsi allekirjoittaneen pari miestä mukanaan ottamaan selvää takaapäin kuuluvasta oudosta liikumisesta. Siirryttyämme komppanian komentopalkalta polkua pitkin satakunta metriä takamaastoon ilmestyikin äkkiä vasemmalta outo miesjono vain

S.A.-kuva

JR 50:n komentaja, everstiluutnantti Y. I. Nahi esikuntaupseereineen

parinkymmenen metrin päähän eteemme. Suhahdin pojille, että nyt ollaan hiljaa sekä laskeuduin polvelle, mutta samassa oikealla puolellani oleva sotamies Paa-
nanen hermostui ja laukaisi kiväärinsä. Tämä oli vir-
heellinen teko, sillä vihollisjono ei ollut vielä polulla
kuin osaksi, ja polun varsi kasvoi pitkää heinää ja
lepikkoa peittäen jonon loppupään näkyvistämmä.

Siinä ei nyt muu auttanut kuin aloittaa sota tai
tulla ammutuksi kuin lammas. Toinen toverini, korp-
raali Rajalin hyppäsi puoliautomaattinsa kanssa vie-
reeni vasemmalle. Etulyönti on puoli voittoa, tuumin,
ja painoin kestotulella olevan konepistoolini liipai-
sinta. Vihollisporukasta joku jo ehti heittäytyä vat-
salleen polun viereen ja säästy ensimmäisiltä sar-
joilta. Samalla aloitimme kovan huudon: "Ruki
verh!" Tämä tepsi aluksi. Joku käsi nousi, mutta korp-
raali Rajalin ilmoitti, että vasemmalla polun varrella
viholliset vain raplaavat aseiden lukkoja. Silloin lakai-
sin polun puhtaaksi, mutta sivulle lepikkoon eivät
kp:n luodit ottaneetkaan, vaikka yritin. Rajalin lau-
koi puoliautomaattiaan myös sinne, minkä ehti, ja
lopuksi vanjan sisseiltä pettivätkin hermot. Alkoi
kuulua rytinää, kun he juoksivat pakoon vaaralle päin.
Meidän oli käsketty tuhota partio ja pääsimmekin
pian parahiksi lämpenemään. Juoksimme heidän pe-
rässään nopeasti ja samalla kovasti huutaen. Luulivat
kai suurenkin joukon olevan takaa-ajajana. Meille tuli
myös yhä kiirempi, kun huomasimme, että vanjat
olivat jättäneet aseensa pensaikkoon.

Siellähän ne naapurit sitten olivat vaaran päällä tiu-
hassa kuusikossa kädet ensi kehoituksesta reilusti yl-
hällä.

Siitä palattiin äskeiselle polulle takaisin, nyt vain
parikymmentä miestä suuremmalla joukolla. Siellä
koottiin lepikkoon jääneet aseet polun varteen kasaan.

Korporaali Rajalin yritti välillä selittää eräälle vanki-
porukassa olevalle politrukille, miten puoliautomaat-
tikiväärillä ammutaan. Vihainen politrukki sieppasi
silloin Rajalinin kädestä aseensa ja päästi lipkaan tyh-
jäksi. Mutta Rajalin ei sietänyt tällaisia mielenilmai-
suja, vaan samassa hänen nyrkkinsä heilahti ja toverin
kantapäät olivat hetkisen tavallista ylempänä.

Kuuma siinä tuli nyt kiiwetessä joukolla vaaran
rinnettä ylös. Ääntäkin joutui käyttämään käheyteen
saakka, koska voimat olivat olleet kolme 60:tä
vastaan.

"LOPPU"

Valkeasaaren lohkolla keskusteli kaksi
kapteenia puhelimesta yövartioinnista osas-
tojen saumakohdassa. Nuorempi kapteeni
oli saanut kolmannen ruusukkeensa äsket-
täin ja oli reippaalla tuulella lopettaen puhe-
lun tavanomaisella "loppu"-sanalla. Puhe-
kumppani sattui olemaan vanha, järeä kap-
teeni, ja hän silloin tokaisi:

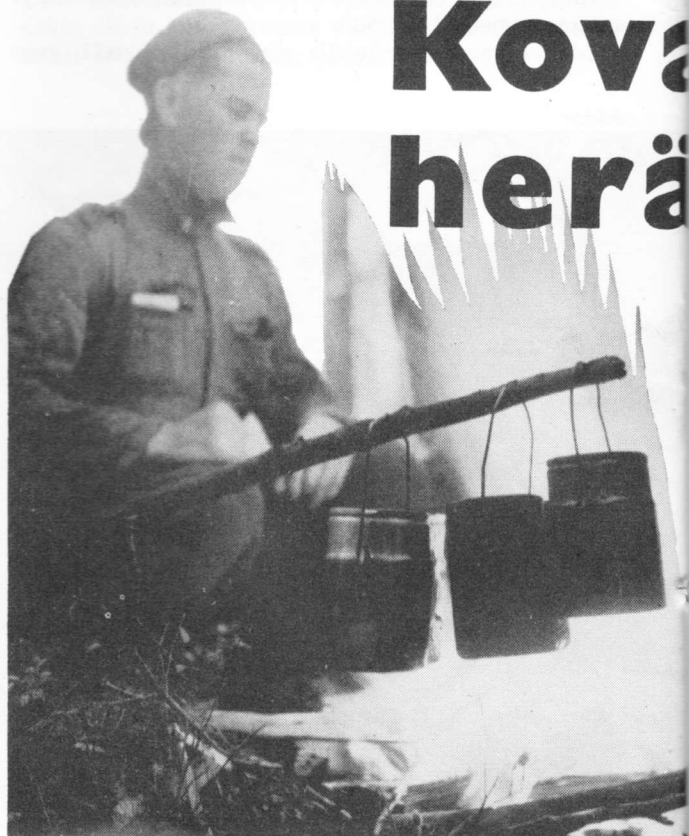
— Kuulkaapas kapteeni, se olen minä,
joka sanon ensin loppu-LOPPU!

— Pojat, ei se ole tuo herrojen elämäkään
helppoa, sanoi viime repliikin kuullut viesti-
mies kaverilleen.

ARMAS AIKIO

MINULLA oli vielä parisen kuukautta toipumislomas-
tani jäljellä Talvisodan seurauksia parannellessani,
kun käskykortteja jälleen jaettiin. Luulin, ettei sellai-
nen vielä minulle tulisi, mutta tulihan se, kuten muil-
lekin, eikä siinä auttanut muu kuin matkaan vain.

Porukkamme koottiin Ranualla. Komppaniamme
päälliköksi tuli Ranuan silloinen suojeluskunnan alue-
päällikkö, luutnantti Lipponen, ja hän sanoi minulle,
että sitten kun saadaan joukolle lääkäri, on mentävä
hänen juttusilleen, jotta saisi käskykortin määräykselle
peruutuksen. Mikäpä siinä nyt auttoi, sotisopa päälle
vain. Sain määräyksen seurata joukkueen varajohtajana
mukana, koska silloin ei ollut vielä tarpeeksi korkeam-
pia aliupseereita.

Kova herä

kourainen tys

Olimme muutamia päiviä Ranualla, josta yksikkömme siirrettiin vähän ennen juhannusta Kuusamoon Kitkajärven rannalle. Siellä vietimme juhannuksen 1941, ja sinne saapuivat myös rykmenttimme JR 35:n muut komppaniat.

Kun Kuusamossa tuli rykmenttiin lääkäri, kävin hänen vastaanotollaan. Kuuluin hänen sanojensa mukaan hyvin kelpaavan palvelukseen käden valenivelestä huolimatta. Hän huomautti lisäksi, että kuluuhan se toipilasaika täällä joukonkin mukana. — Kuluuhan se, tuumasin, ja asia oli sillä selvä. Niinpä juhannuspäivänä leikittiin vielä sotaa harjoituksen muodossa, mutta pian se leikkiminen vaihtui kovapanosammunnaksi.

Kauniin Kitkajärven rannalta lähdimme marssien Käylän, Sovakylän ja Tuutikylän kautta Sallan Vuorikylän maantietä kohden. Aurinko antoi säteittensä va-

laa lämpöä, joten marssimisemme ei suinkaan ollut vilpoisaa kesälomaretkeilyä.

Saavuttiin siinä siten moniaita päiviä marssittuamme lähemmäs tavoitteena olevaa Vuorikylän maantietä. Eräänä päivänä ilmoitettiin, että pastori Laitinen, Rovaniemen poikia, tulisi illan tullen jakamaan Herran ehtoollista sitä haluaville. Joukkueemme johtaja, vänrikki Arola kysyi minultakin, lähtisinkö mukaan. Tietysti lähdin, ja niin sitten muutaman kanervikkokankaan laidassa, sammalmättäät ehtoollispöytänä, nautimme ehtoollisen kaukaisen Sallan suunnalta kuuluvan tykistöammunnan ollessa taustamusiikkina. Saksan poika tuntui siellä pitävän tuosta taustamusiikista hyvän huolen, ja lienee pitänyt toinenkin puoli.

Ehtoollispöydästä noustuamme vänrikki Arola tuli luokseni, ojensi kätensä ja esitti sinunkaupat. Hän ehdotti samalla, että kävi miten tahansa jommalle kummalle, toisiamme emme pulaan heitä, ennen kaadumme yhdessä. Sopiiko? hän kysyi lopuksi. Tietenkin minulle sopi, hyvinkin se sopi. Hän haavoittui muutaman viikon päästä vihollisen tykistötulesta sidontapaikalla käydessään. Joukkueemme johtajaksi tuli nyt vänrikki Laitinen Rovaniemeltä, rohkea ja rehti upseeri.

Marssimme jatkui ehtoollispaikastamme eteenpäin, ja muutaman päivän kuluttua aloimme jo tavoittaa tulikasteen saaneitakin, haavoittuneita, joita tuli vastaanamme lääkintämiesten kuljettamina. Täällä ilmoitettiin meille porukkamme osoite: 6.Kpk.5412.

Erilaisten tuliaseiden ääni kuului jo läheltä. Sanottiin, että edessä oli jokin korkea kukkula, kenties Polkuvaara, jonne komppaniat yrittivät toisensa jälkeen, mutta lyötiin verissä päin takaisin. Mekin yritimme, ja samalla tuloksella. Mutta eräänä kauniina heinäkuun aamuna saksalaiset stuka-koneet tekivät ankaran ilmahyökkäyksen kukkulaa vastaan, ja kun lentokoneiden mentyä hyökkäsimme sinne uudelleen, kukkula oli tyhjä. Vain niitä, joiden elämäntaistelu oli iäksi päättynyt, oli jäljellä. Kaivauduimme nopeasti, sillä vihollinen, joka oli menettänyt täten hyvän tähystyspaikkansa, lähetti tulisia terveisiä kovin sakeaan.

Olimme tässä joitakin päiviä, ja täällä sattui minulle muuan mieleen jäänyt kahvinkeittomatka. Meillä oli keskinäinen sopimus, että kukin vuorollaan käy takana puolen kilometrin päässä olevan lähteen luona keittämässä kahvinsa. Eräänä aamuna oli sitten minunkin vuoroni. Lähdin matkaan siinä vähän yli neljän aikaan kaiken hiljaisuuden vallitessa suorittaakseni keittovuoroni lähteellä.

Perillä keitin pari pakillista kahvia pienellä tulella ja lähdin palaamaan takaisin. Mutta päästyäni ehkä parisensataa metriä edestäpäin kuului heittimen lähtölaukaus, useampiakin. Pysähdyin, kuuntelin, oli aivan hiljaista. Taitavat tulla liian lähelle, ajattelin, ja olin joka hetki valmiina heittäytymään isänmaan suojaavaan syliin.

Suhahdus, räjähdys, alas maihin! Kranaatti tuli peiloittavan lähelle, tuli useampiakin. Tulitauko. Lähdin juoksemaan toiseen suuntaan, kuin mihin alunperin oli matkani. Jälleen lähtölaukauksia, hiljaista ja samassa kun ehdin maastoutua, ympärilläni räjähti useita kranaatteja. Sirpaleet ujelsivat kammottavan läheltä, hyväilipä joku jo reppuanikin, joka oli selässäni.

Lähdin taas juoksemaan. Lähtölaukauksia, maahan, ja äskeinen toistui. Tätä jatkui. Ehdin jo ajatella, jotta ihanko se tosissaan otti minun tappamiseni aamuasareekseen. Tein suunnanmuutoksen ja nyt pääsin rauhaan. Keskitys meni omaan suuntaansa. Pidin edelleen käsissäni kahvipakkeja, mutta — ne olivat tyhjiä. Perhana! pääsi ihan ääneen. Mitäpä tuossa muuta, palasin takaisin lähteelle ja keitin kahvit uudelleen. Nyt pääsin pakit täynnä perille. Pojat hieman lenkoilivat, jotta nukuinko minä, koska niin kauan viivyin. Tuohon vastasin vain, että isänmaakin tahtoi aamukahvia. Pitihän se isänmaan kahvittaminen kyllä selvittää, sillä eihän siitä nukkumisjuttelusta olisi muuten tullut loppua.

Lähdimme sitten eräänä päivänä kukkulaltamme tavoitteena Vuorikylän maantie. Jokin porukka oli jo päässyt sinne, ja meidän piti ottaa sen asemat sekä päästää entiset miehet lepoon. Näin tapahtuikin, tosin tulisin vastaanotoin, mutta onneksi tappioitta. Valitsin itselleni ison kuusen juurella olevan poteron ja ryhmälleni asemat sen kahden puolen. Joukkueen varajohtajan vakanssin olin menettänyt, koska komppaniaan oli tullut natsaa korkeampi herra.

Aloin tiirailla poterostani sinne päin, missä vihollisen sanottiin olevan, ja olihan se. Meitä oli kyllä kehoitettu varovaiseen oleskeluun etulinjassa, sillä vastapeluri oli kovasti lähellä, mutta että se noin lähellä oli, vain noin riskin sadan metrin päässä, sitä en ollut uskonut. Nyt uskoin, sillä vihollisen korsun ampuma-aukko näkyi selvästi. Siitä se kk:lla lähetti käskyjään, että maassa oli visusti pysyttävä.

Välillä oli asemissamme rauhallistakin. Kerran tällaisella hetkellä loikoilin poteroni vastakkaisella puolella nauttien auringosta. Silloin alitajunnassani ihan väen väkisin tuntui, niinkuin jokin olisi sanonut: siirrypäs toiselle puolen, siellä on varmasti parempi! Niin olikin! Siirryttyäni vaiston pakottamana sen ohjaamaan paikkaan multa pölähti samassa hetkessä äskeisessä makuupaikassani. Siihen tuli kiväärin luoti. Päivieni luku ei ollut siis vielä täysi, ajattelin.

Vuoromme etulinjassa kesti viikon. Sinä aikana olin kerran nukahtanut poterooni auringon lämmön vaikutuksesta ja väsymyksestä. Silloin minut tempaistiin rajunpuoleisesti hereille. Naapurilla oli tapana vähän väliä tehostaa konserttiaan pikkuheitimmillä, joilla se ampui etulinjaamme, ja tällaisen ammus oli nukkuesani osunut poteroni penkkaan räiskyttäen multaa suun ja silmät täyteen. Vavahtaen heräsin ja aloin kurkistella poterostani, jotta jokos vihollinen on kuinka lähellä tulossa. Eihän se sen lähempänä ollut kuin ennenkään, sen myös pian ilmoittivat uudet räjähdykset. Olin joskus kiväärillä ampunut poterostani edessä olevan viholliskorsun kk:n ampuma-aukkoon, ja siitä kai vihanpito — ei kai se muuten minua pikkuista miestä olisi hätyyttänyt.

Toipumislomani läheni loppuaan. Kirjoitin Helsinkiin invalidisairaalan lääkärille, tohtori Wallinille, jotta täällä minä olen, mitä tehdään, pysynkö täällä josakin edelleenkin? Pian saapuikin lääkärin käsky ilmoittautua sairaalassa. Menin JSp:lle ja esitin kirjeen lääkärillemme. Hän ihmetteli kovasti, kuinka minä toipumislomalainen täällä olen. Sanoin vain, että käsketty on eikä ole päästetty pois ainakaan ennen. Tohtori antoi lomasuosituksen ja käski esikuntaan. Menin ja ilmoitauduin. Siellä oleva majuri karjaisi, jotta "millä helvetin opilla te täällä olette, eihän teidän paikkanne ole täällä, miksette ole ennemmin ilmoittautunut?" Samassa hän karjaisi: "Kirjuri, tälle miehelle äkkiä lomatodistus!" Sitten hän neuvoi paikan, mistä auto lähtee ja toivotti hyvää matkaa! Sain paperini ja lähdin, enkä sen koommin sinne palannut.

Satoi ja paukkui Kannaksen marssilla

Murroste Hotakan taistelumaastossa

S.A.-kuva

JAAKKO KONTULA

ELOKUUN 28. päivän aamu vuonna 1941 oli valjennut harmaana ja sateisena. JR 46:n II pataljoona marssi kapeata metsäpolkua parijonossa vanhan rajan suuntaan. Se oli edellisenä yönä tuhonnut Ala-Hotakan kylässä ns. Ollilan motista purkautumaan pyrkineen viholliskolonnan. Kumollaan olevat ajoneuvot, tien reunassa palavat 11 hyökkäysvaunua, 2 tykkiä ja joukko hevosia osoittivat, että yllätyksemme oli ollut menestyksellinen.

Marssi jatkui, uudet tehtävät odottivat. Pataljoonamme komentaja, kapteeni V. Kirma siirtyi komppaniamme kärkeen, ja kummallakin sivulla kulki mies sivustavarmistuksena. Repuissamme keikkui ylimääräisten elintarvikkeiden lisäksi myös jokin määrä harmaata kirjoittelutavaraa, jota oli saatu vallatusta esikuntakuormastosta. Hyvillä mielin jatkoimme matkaa melko huolettomasti. Vitsejä veisteltiin ja kompasanoja heitettiin. Mutta silloin paukahti läheisestä pensaasta yksinäinen kimeä kiväärin laukaus. Nauru lakkasi, kun majuri Kirman kädessä ollut pistooli lensi kaarella metsään. Takaa-ajo alkoi ja yksinäinen vihollispartisaani tapasi kohtalonsa vähän matkan päässä. Epäkuntoon joutunut automaattikivääri todisti, että laukauksia oli ollut vain yksi. Kirman peukalolihas, joka oli haljennut, sidottiin. Matka jatkui hyvässä tahdissa. Pataljoonaa komensi tämän jälkeen majuri G. Visapuu.

Yöllä alkanut hienoinen tihkusade tiheni. Pienet vesipisarot, jotka aamulla olivat tehneet kasvat ja kädet nihkeän kosteiksi, suurensivat ja tekivät kulun metsässä vaivalloiseksi. Päästyämme lopulta Muolaanjärven eteläpuolitse johtavalle maantielle satoi jo vettä kuin saavista kaataen. Likomärkä paita liimaantui ilkeästi selkänahkaan kiinni ja vettä hyvin imevä päällystakki puristi kuin rautapanssari hartioita. Marssi jatkui mäkeä ylös toista alas, vesi lotisi saappaissa, ja painava reppu, aseet ja patruunat vetivät hartioita pakostakin kumaraan. Eloa syntyi jäseniimme vasta päästyämme erääseen suureen kolhoosiyhteiskuntaan. Viidentoista minuutin tauko kolhoosin kohdalla oli riittävän pitkä siellä olevan keskikokoisen omenatarhan tyhjentämiseen. Pitkän kolhoosirakennuksen toisella sivulla oli noin 10 aarin kasvitarhamaa, jonka lantut, porkkanat ja keskenkasvuiset kurkut katosivat kuin vilauksessa poikien suihin, taskuihin ja leipälaukkuihin.

Marssi jatkui, tunnit kuluivat, märkinä ja väsyneinä pimeässä kompuroiden päädyimme lopulta Perkjärven—Muolaanjärven kannakselle. Täällä olimme yöttä, mutta seuraavana päivänä kello 16,10 marssia jatkettiin. Kuljimme pitkin Suulajärven länsisivua Kanneljärven Hämeenkylässä, jonne saavuimme kello 23. Täällä olimme jälleen yöttä ja erään talon vastasta saimme riittävästi polttopuita teltoihimme. Tuli räiskyi kamiinoissa, pakit täyttyivät ja tyhjenivät. Alikersantti Kanto, lyhyt juureva uusmaalainen turpeenpuskija paistoi tuuhean kuusen juurella kolhoosista evakuoimiaan nauriita, ja sepäksi kutsuttu pitkä, ahavoitunut hongankolista istui viereisen kannon päässä ja levitteli paksuja kurkunviipaleita kuivaksi käyneen kannikanpalan päälle. Ne olivat saman talon tuotteita, olimmehan kaikki käyneet samalla varastolla.

Yö lähestyi, telttä täyttyi miehistä ja kamiinasta uhoava suloinen lämpö alkoi raukaista. Tupakat sammuvat, ja yleinen kuorsaus sekoittui pian ihmiskehon antamiin ääniin. Jokaiseen teltaan niin olennaisena osana liittyvään hajuun ja ääniin liittyi myöskin kuivuvien vaatteiden ja jalkarättien hien antama imelän kirpeä haju.

Muutamana tunnin torkahduksen jälkeen pimeyden vielä kattaessa maanpiirin kuului komppanian lähetin aina yhtä kiusallinen ja harmittava huikkaus, joka kiiri teltalta toiselle: "Ylös vaan pojat ja nopeasti, marssi jatkuu!" Tätä seurasivat karheat kiroukset unisista päistä siellä täällä teltojen oviaukoissa, kiireisiä juoksuja metsän laitaan ja sammuvien hiilten sihinää poikien vielä siirtäessä kuumia kamiinoita kuormastoon.

Kellon viisarien osoittaessa 6,30 lähti uninen, komppuroiva joukko liikkeelle Suulajärven eteläkärjestä suoraan itään, kohti Kuuterselän kylää. Uusia, väli-

rauhan aikana rakennettuja kolhoositaloja piirtyi siellä täällä eteemme aamuautereen keskeltä. Käännyimme lopulta suoraan etelään ja eräässä tienmutkassa näkemämme kaatuneet viholliset osoittivat, että uudet seikkailut odottivat meitä lähestyessämme Raivolaa, jonka silhuetti piirtyi pian epäselvänä silmiimme, hämää iltataivasta vastaan.

Levittäydymme ketjuun ja aloimme lähestyä Raivolaa. Vihollinen oli jo kuitenkin alkanut osittain vetäytyä eikä mitään suurempaa tulitaistelua syntynyt, ennenkuin vasta eräissä kylän taloryhmissä, vihollisen ja eräiden sen naissoitilaiden osoittaessa harvinaisen sitkeää vastarintaa. Heti Raivolaa saavuttuamme sai I joukkueemme tehtäväkseen puhdistaa Raivolaa aseman seudun mahdollisista vihollisista. Hiivimme asemalle läpi märkien metsien. Päästyämme sinne kaikki näytti täysin kuolleelta. Vain auki jääneet ovet ja muutama tyhjä rautatievaunu osoittivat, että siellä oli aivan äskettäin asuttu ja toimittu ja sitten kii-reesti lähdetty.

Jäimme asemalle kaiken varalta vartioon, ja eikös vain aivan lähellä ollutkin valtavan suuri heinäsuova. Kaivoimme aikamme kuluksi siihen onkaloita ja lopulta nukahdimme kuivien heinien sisälle. Vartiomiehen askeleet tuntuivat turvallisilta ja ruutikuivat heinät lämmittivät kosteata selkää niin mukavasti. Lopulta tuuli roiskahutti läheisistä puista vettä kasvoilleni. Samalla hetkellä kuului suovan toiselta puolen yksinäinen kiväärinlaukaus ja heti sen jälkeen huutoa ja mekastusta. Ryömin nopeasti pihalle. Sieltä näin meidän kaikkien yhteisen kuopuksemme, juuri 17 vuotaa täyttäneen vapaaehtoisemme, sotamies Sivenin, joka tuli housujaan kannattaen vastaan. Toinen käsi roikkui verta valuen, ja hänen lapsenkasvonsa olivat menneet itkunsekaiseen irveeseen hokiessaan meille: "Minä en mene sidottavaksi enkä jätä poikiani, ei sitä tiedä minne vievät, eikä pääse enää samaan yksikköönkään takaisin."

Samassa muistui mieleeni pataljoonan komentajan juuri Hotakasta lähtiessämme komppanian päällikölle tekemä huomautus Sivenistä, että "kyllä tuon pojan paikka olisi vielä äitinsä hameen helmoissa, sillä ei tämä paikka ja työ ole mitään lasten leikkiä". Poika karttoi sen jälkeen huolellisesti tulehasta silmätysten upseereiden kanssa, ja tuntui kuin hänen suurin huolensa olisikin ollut vain se, että hänet jostakin ihmeellisestä syystä palautettaisiin takaisin kotirintamalle.

Käsi oli nyt kuitenkin lastoitamisen tarpeessa, eikä meillä ollut siihen tarvittavia välineitä eikä taitoa. Matkalla joukkosidontapaikalle kuulin hänen vielä itsekseen kiroilevan: "ai ai sitä vietävää, kun ei saa

Terijoen tiellä kohdattiin kohtelias vuohipukki puolisoineen

S.A.-kuvaa

enää edes tehdä rauhassa tarpeitaan'. Tämän harvinaisen innokkaan ja mihinkään väsymättömän sotilaspojan myöhemmistä vaiheista kuulimme, että hän oli sairaalasta palattuaan osallistunut kaukopartioon pitkälle vihollisen selustaan ja siellä vihollisen yllättämänä kaatunut, eikä tämän rohkean soturin ruumista saatu edes tuoduksi takaisin siunattavaksi hänen niin kovasti kaipaamiensa asetovereiden rinnalle.

Toimintamme jatkui. Yön aikana yhä vain tihentynyt sumu verhosi vielä aamun ensi tunteina Raivolan aseman seutuja eikä yksinäisen vihollisen takaa-ajoon enää kannattanut ryhtyä. Vartiotehtävämme päättyi, ja sumukin alkoi aamutuulella hälvetä. Marssimme Raivolasta leveätä valtatieä Puhtulan—Terijoen suuntaan. Ensimmäisessä tienmutkassa tuli vastaanamme valtaavan suuri kiperäsarvinen vuohipukki, punainen panta oli kaulassa ja kolmen metrin pituinen narunpätkä perässään. Kohdallemme päästyään se omaan sukukuntaansa kuuluvalla arvokkuudella mäkätti tuuheaan pukinpartaansa 'mie-heet, mie-heet'. Vastasimme vain lakkia nostaen. Sitten poikkesimme ensimmäiseen taloon ruokaa etsimään ja löysimmekin jotakin, ranskanpullaa muistuttavaa hapanta limppua, venäjänkielisiä teepaketteja, tulitikkuja ym. Seinällä tikittävä punnikello osoitti, että lähtö oli tapahtunut kaikessa kiiressä.

Ulos tullessamme havaitsimme korpraali Aaltosen nopeasti poistuvan naapuritalosta. Mutta mitä kummaa, kun hänen perässään juoksi noin 50-vuotias vaimoihminen. Riensimme paikalle, jolloin vaimo ryhtyi kiireesti selittämään: "A minne katosit miun uusi ystäväni, piiloonko juoksit, a tänne tule, tule, tule kaunis poika!" Ja löydettyään uuden ystävänsä meidän selkämme takaa, hän selittää: "A kuulkaa, ystävät, kaikki uudet ystäväni, kuulkaa! Puna-armeijan komennossa olimme, a lujilla pitivät, mieheni veivät, pakkotöihin ottivat. Poikani armeijaan pestasivat, itärintamalle veivät, ei kirjettä kotiin kuulunut. Kiireesti lähtivät, minua mukaan hoputtivat, a mennä lupasin, eilen lapunkin toivat, 2 tunnin kuluessa matkalle käskivät. Pakata aloin, pois menivät, kellariin piiloon pakenin. Yön siellä kyhjötin, tänään kantta raoin, a vot, uusi ystävä ovella seisoi, mukaan läksin, häneen turvasin. A minne katosit kaunis poikani! A vot, tuolla takana seisoo, suotta karkaa, pakoon pyrkii!"

Selitettyämme ilkkurisesti, mutta silti totisin naamoin, että Aaltosen on nyt tehtävä ilmoitus pataljoonaa muonavahvuuden lisäyksestä tai sitten vietävä nuorikkonsa pataljoonan kautta toistaiseksi kotirintamalle. Hän lähti totisin ilmein, vaimon pitäessä tiukasti manttelin helmasta kiinni, kohti pataljoonan esikuntaa.

Jonkin matkaa kuljettuamme tuotiin vastaanme kahta univormupukuista naisvankia, jotka erään talon ikkunasta olivat ampuneet marssivia joukkojamme ja joutuneet kiinni itse teossa. He rimpuilivat kovasti vastaan, sylkivät ja potkivat, peläten nähtävästi edessä olevaa nikkelihalvausta, ymmärtämättä, ettei aseettoman vangin ampumisesta ole kenellekään mitään iloa.

Asetuimme aseisiin Terijoelta tulevan tien varteen, mahdollisen yllätyshyökkäyksen varalta. Yht'äkkiä porhalsi tiessä olevan mutkan takaa musta venäläinen henkilöauto, jota ohjasi majurin arvoinen upseeri. Hänen vieressään istui, no voi pukinsorkat, aivan ilmielävänä, harvinaisen kaunispiirteinen, sotilaspukuinen nuori nainen. Luulimme jo saavamme edellisten lisäksi kaksi kenties hyvinkin arvokasta vankia, kun ohjauspyörässä oleva majuri yht'äkkiä jarrutti niin kovasti, että auto oli syöksymäisillään ojaan. Enempää arvelematta hän tempasi oven auki ja hyppäsi ulos autosta. Kädessä hänellä kiiksi nagan-revolveri, ja ennenkuin kerkisimme edes kunnolla hengähtääkään, hän enempää arvelematta tyhjensi sen sisällön tien syrjään, niin että santa põlisi. Hän olisi nyt ollut meille varsin helppo saalis, mutta kuten sodassa usein tapahtuu, erään sotilaan hermot pettivät juuri kriittisimmällä hetkellä. Lyhyt konepistoolisarja päätti meidän kaikkien suureksi mieliharmiksemme heidän kummankin nuoren elämän.

Mutta taistelut jatkuivat vielä toisellakin suunnalla. Vain muutaman sadan metrin päässä meistä käytiin kiivasta laukaustenvaihtoa. Muutamat vihollissotilaat yrittivät raivokkaasti automaattiasein tulittaa erään talon ikkunoista etenemässä olevia joukkojamme, ja vihollisen kranaatinheitin tiputteli silloin tällöin sarjan pikkunakuja häiriten marssiamme. Lopuksi oma heittimemme sai taloon osuman, ja se paloi puolustajineen kaikkineen. Seinustalle kootut vihollisruumiit nousivat kuumuudessa ikäänkuin istuvaan asentoon ja käpristyivät kokoon muuttuen lopulta tuhkaksi.

Tilanne hiljeni kaikkialla vähitellen, ja päivä muuttui yöksi. Olimme evakuoineet vihollisen jättämästä kuormastosta itsellemme leipää, teetä ja sokeria. Keittäessämme sitten yön pikkutunteina itsellemme saikaa ja tarinoidessamme hiljaa kuulimme, kun yön aikana kaksi rykmenttiämme kulki ohitsemme Terijokea kohden. Rattaat kolisivat, hevosmiehet kiroilivat ja marssivien miesten askelten raskas poljento kumisi vartiassa seisovien miesten korvista koko yön. Seuraavana aamuna mekin sitten läksimme Terijoelle, mutta teimme ensin pienen koukkauksen Puhtulan ja Haapalan kylille.

Venäläisten korsukylä Hotakassa

S.A.-kuva

Vuoteeseen sidottuja miehiä sotasairaalassa

S.A. -kuv.

P. GERHARD NIEMI

RAUTAISET KAHLEET

VUOTEELLAAN lepävä mies avasi silmänsä. Auringonvalo oli sattunut niihin. Näin oli tapahtunut jo lukemattomia kertoja niiden kymmenen vuoden aikana, jotka hän oli tässä maannut, samassa vuoteessa, samojen seinien sisällä.

Oliko kymmenen vuotta tosiaankin niin lyhyt ajanjakso silloin, kun se on elettyä ja taakse jätettyä aikaa? Kuinka paljon siihen voikaan sisältyä epätoivoista tuskaa ja pettyneitä toiveita! Mies käänsi vaivoin päätään, kun auringonvalo ärsytti hänen silmiään. Hänen katseensa sattui huoneen toisella puolen olevaan vuoteeseen, jossa nukkui hänen huonetoverinsa, kohtaloveri, ikiajoiksi vuoteeseen sidottu, kuten hänkin. He tunsivat jo toistensa tarinan, olivat tuhannesti muistonsa kerranneet. Mistäpä heille enää uusia kokemuksia tulisi, nyt kaikki oli niin kovin pientä. Ei oikeastaan tapahtunut enää mitään. Oli hyväkin, kun ei mitään sattunut, se olisi vain elvyttänyt entisiä

muistoja ja katkeroittanut mieltä. Ei aina jaksanut toivoakaan ylläpitää, turhaa toivoa, järki sanoi niin.

Mutta sanokoon järki mitä tahtoi, niin toivo kuitenkin kyti hänessäkin pienenä, heikkona kipinä. Joskus suotuisana hetkenä se pääsi valloilleen. Silloin oli hauska leikkiä mielikuvitusleikkiä, hiihtää pitkin kimaltelevia keväthankia tai kivuta korkealle vaaralle, jossa oli kevyt hengittää puhdasta, raitista ilmaa. Ei hän sentään kovin usein suonut itselleen näitä ihania unohduksen hetkiä, ei — hän melkein pelkäsi niitä, sillä jälkeenpäin tuntui aina kovin pahalta. Katkeruus tahtoi aina silloin myrkyttää mielen, eikä hän toki sitä halunnut. Ei koskaan hän halunnut hiihtää kimmeltäviä keväthankia, ei juosten kivuta mäelle eikä muutenkaan nauttia elämän yltäkylläisistä riemuista. Nehän olivat heiltä kielletyt, olisi ollut suorastaan rikos, jos hän, halvaantunut mies, olisi heikoinut sellaisilla ajatuksilla. Halvaantunut, niin to-

siaankin, mies hymähti hieman pilkallisesti. Kuinka tuo sana olikaan koskenut alkuaikoina, se oli vihlonut sydämeen saakka. Hän oli silloin vihannut sitä. Mutta nyt ei enää koskenut niin kipeästi, nyt hän jo saattoi lausua tuon sanan katkeruutta tuntematta, vain hienoista ivaa äänessään. Kaikkeen sitä tottuu, kun on pakko. Elämähän jalostaa, kuten sanotaan: Eikö tuosta ajatusten labyrintistä pääsisi koskaan?

Aurinko lämmitti somasti miehen poskea. Hänen harhaileva katseensa kiersi tutussa huoneessa. Olisiko han yön aikana tullut siihen jotain uutta? Samat taapeetit, samat kuvat ja tahrat. Entä tuo puunattu lattia! Miksei siihen panna mattoa? Sellaista kirkaskuvioista mattoa, jollaisia äidin oli tapana kotona käyttää. Olisihan silloin toki ollut paljon rattoisampaa, mutta ei, sairaalanomaisessa huoltolaitoksessa ei saanut olla niin kodikasta, kirjoittamattomat lait näyttivät määrävän niin.

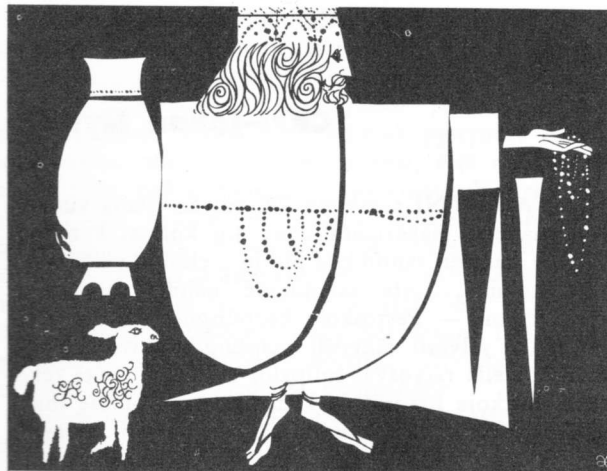
Mies yritti hieman liikuttaa yläruumistaan, kun aurinkokin alkoi jo hieman väistyä. Taas hän kuuli korvissaan rautaisten kahleiden kilinää. Elämän rautaiset kahleet olivat kykeneet heidät seinään iki-ajoiksi, ne sallivat heidän tehdä vain tarkoin määrätty liikkeitä, toisinaan ne tuntuivat kahlitsevan sielunkin. Ne eivät koskaan kirpoaisi, he tiesivät sen. Sankareita he kuulemma olivat. Saakeli, oliko siinä nyt mitään sankaruutta saada kuula selkärankaansa tai aivokoppaansa. Mieluummin hän olisi kieltäytynyt koko sankaruudesta, jos häneltä olisi kysytty, mutta ei kysytty, elämä antoi vain nämä raskaat kihlat. Niitä oli nyt kannettava ja jaksettava hymylläkin kaikesta huolimatta.

Pienet, tuhannet paholaiset alkoivat äkisti kiittää pitkin hänen selkärankaansa. Ne saavuttivat aivot kiihdyttävällä nopeudella levittäen tuskaisaa hikeä miehen otsalle. Kun tulisi edes hulluksi, olisi tuhat kertaa helpompaa, olisi hupaisan kevyt olo vain. Eihän se toki ollut vieras tuokaan ajatus hänelle, ei itsemurhakaan.

Hän muisti taas toisella osastolla olleen toverin, joka päivittäisellä kiertokulullaan oli aina käynyt heitäkin tapaamassa, heilutellen paria kolmea mutteria kourassaan ja kysellen mahtoivatko nämä olla poissa heidän päästään? Käytävältä hän oli kuulemma ne löytänyt, eräänä sumuisena syysaamuna, jolloin kuu oli ollut lähellä kravun kääntöpiiriä. Nyt hänkin oli poissa, itsemurha, niin sanottiin. Ei varmaan hänkään ollut onnellinen tuossa tilassaan. Ehkä jokin käsittämätön sattuma oli hetkeksi palauttanut hänelle järjenvälön. Ehkä hän oli salamälvähdysten tavoin käsittänyt oman kauhean tilansa, josta olisi vain yksi pakotie, kuolema.

Eivät olleet kevyet nekään kahleet. Kukapa pystyisikään mittaamaan kärsivän ihmissielun invaliditeetin? Montakohan prosenttia siitä laskettaisiin?

Aika parantaa kaikki haavat. Voi hyvä luoja! Mies ähkäisi tuskaisasti, kuinka typerä sanontoja maailma onkaan täynnä. Nurmettunut hautakumpu ja lyhyt maininta historian lehdillä. Siinä koko kärsimysten täyttymys. Sellaista on elämä, runoilijain ylistämä. Kaiken ihanauden huippu.

JOULUPOSTI ULKOMAILLE AJOISSA

Joulun perinteisiin kuuluvat joululähetykset — joulupaketit, -kirjeet ja -kortit — myös ulkomaille oleville omaisille ja ystäville. Postin joulujunat, -laivat ja -lentokoneet lastataan oheisen aikataulun mukaan, jotta lähetykset ehtisivät perille ajallaan. Noudattakaa Tekin sitä:

Osoitemaa	Paketit		Kirjälähetykset	
	maitse ja meritse	lento- teitse	maitse ja meritse	lento- teitse
Ruotsi	10. 12	15. 12	15. 12	18. 12
Norja (etelä-)	8. 12	14. 12	14. 12	16. 12
„ (pohjois-)	1. 12	10. 12	12. 12	15. 12
Tanska	7. 12	14. 12	14. 12	15. 12
Saksa	2. 12	14. 12	8. 12	15. 12
Englanti	27. 11	14. 12	8. 12	14. 12
Muut Euroopan maat	24. 11	12. 12	3. 12	14. 12
USA ja Kanada	16. 11	10. 12	16. 11	12. 12
Muut maat	10. 10	4. 12	30. 10	11. 12

Joulu- ja uudenvuodenkortteihin, joissa vastaanottajan ja lähettäjän nimen ja osoitteen ohella on korkeintaan 5-sana-nen tervehdys, riittää 15 p postimerkki. Kiiltohilekortti on lähetettävä suljetussa kuoressa kirjeenä, jolloin postimaksu Pohjoismaissa on 35 p ja muihin maihin 40 p. Pakettien postimaksut määräytyvät lähetyksmaiden mukaan.

PS

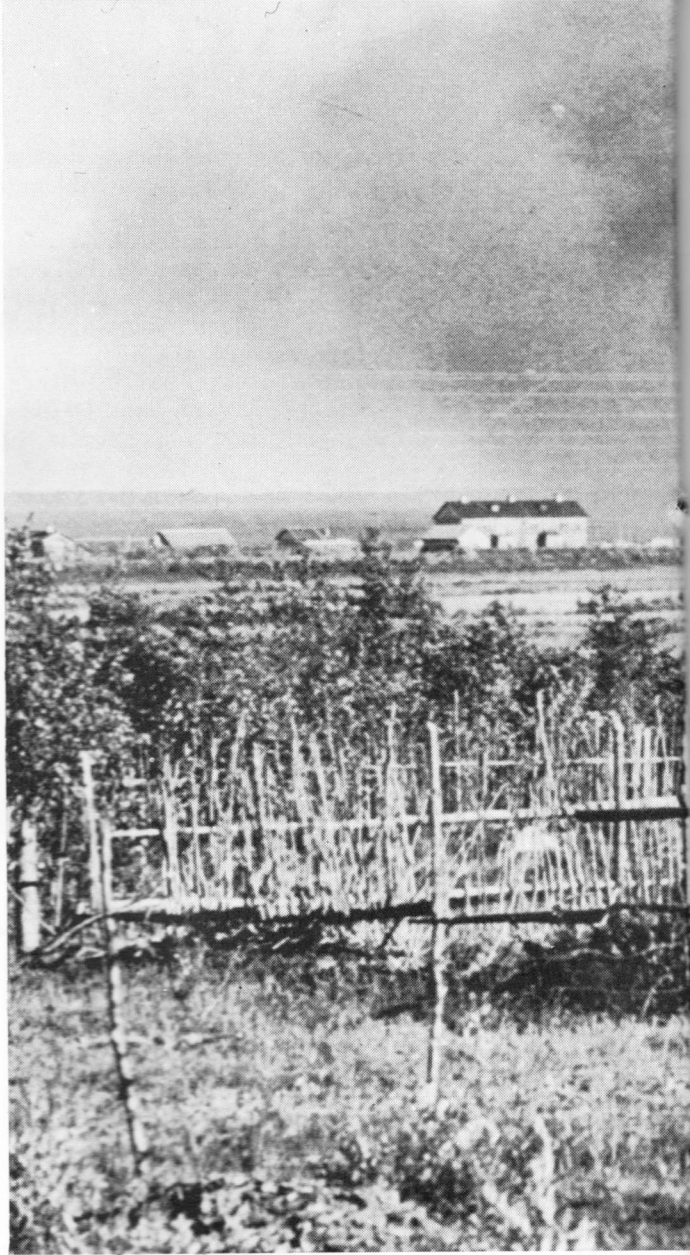
Jos joulupaketissanne on haurasta tavaraa, on syytä pakata se huolellisesti. Ja paketin päällykseksi toivoo posti yksiväristä paperia, josta nimi ja osoite näkyvät selvemmin kuin kirjavasta joulupaperista.

Carl-Johan Nyman

MUISTAAKSENI syyskuun 29. päivän iltana vuonna 1941 saavutti Jääkäripataljoona 4:n kolmas komppaniamme Äänisen rannikkoa pitkin etelästä hyökättyään maastokohdan, josta saatoimme nähdä varsinaisen tavoitteemme — Petroskoin kaupungin. Ilta oli sateinen, mutta selvästi näkyivät kaupungin ääriviivat, sillä lukuisat siellä raivoavat tulipalot auttoivat meitä tekemään tarkkoja havaintoja kaupungista. Saimme myös sen käsityksen, että kaupunkia evakuoitiin kiireesti, sillä veturien käheät pillit huusivat yhteenään ja sataman suunnalta kuului lastauksen aiheuttamaa kolinaa.

Etuoikealla aukeni edessämme nähtävästi kaupunkiin saakka ulottuva, pensaikkoinen niittymaasto. Aivan lähellämme, vasemmalla, työntyi 2-raiteinen Muurmannin rata kohti pohjoista. Radan länsipuolella kasvoi synkän näköistä metsää, joka näytti päättyvän kukkulan tapaiseen maastokohtaan jossain kaupungin länsipuolella. Oikealla puolellamme luikerteli aliravitun näköinen maantie etelästä päin kaupunkiin.

Komppaniamme ryhtyi nyt illan suussa verkkaisesti valmistelemaan tilapäisiä asemiaan. Takanapäin olivat usean vuorokauden yhtämittaiset taistelut niin viholista kuin epäystävällistä korpimaastoa vastaan. Syksyiset rankkasateet olivat lisäksi tehneet kaikkensa saattaakseen meidät mitä "kurjimpaan jamaan". Useita päiviä sitten olimme jättäneet varsinaisen maantien ja oikoteitse, korpia "kahlaten" olimme saavuttaneet tämän maastokohdan rautatien ja maantien välissä. Muutama tunti sitten olimme sivuuttaneet Orsegan pysäkin, ja moni meistä oli ehtinyt kurkistaa pysäkipahasen sisälle ja nähnyt siellä viimeistä untaan kypäristyneenä nukkuvan vihollisen. — Poissa oli myös

PARTIO TUNARO I

moni oma mies mm. joukkueemme johtaja, vääpeli Nieminen, joka oli haavoittunut päähän. Oikeastaan hänen haavoittumisessaan oli traagillisiakin piirteitä. Hän oli näet jatkuvasti teroittanut mieliimme, että kypärät oli pidettävä päässä, ja erään puron ylitystä valmistellessamme hän oli juuri ennen rynnäköä ta-

pansa mukaan huutanut: "Kypärät päähän joka mies!" Seuraavassa hetkessä hän oli kuitenkin ottanut teräshattunsa pyyhkiäkseen hikeä, ja tuona hetkenä sattui vihollisen käsikranaatti lentämään niin lähelle, että vääpelimme sai tuntuvat jäljet pääkuoreensa.

Siinä maantien ja radan välillä asemia hakiessaan

S.A.-kuva

tunsi jokainen, miten uupunut hän todella oli. Katseemme hakeutuivat maantielle, sillä toivoimme kenttäkeittiön pian ilmestyvän siltä suunnalta. Hyökkäysvaunut, panssariautot sekä tykistö ja raskaammat heittimet eivät olleet viime päivinä pystyneet meitä seuraamaan, mutta joku tiesi kertoa, että ne kaikki olivat tietä pitkin tulossa turvaksemme. Toistaiseksi ei kuulunut mitään, ja taistelutoimintakin oli lohkollamme täysin hiljentynyt. Me vain kaivoimme, täysin apaattisina ja asemastamme sen enempiä välittämättä. Useat vain istuivat lapiot vierellään ja imivät savuja, kuka savukkeesta, kuka piipusta. Tiesimme, että jossakin edessämme kyyhöttivät parivartiot kuuloäistiensä avulla turvaamassa puuhiamme.

Komppaniamme erään joukkueen tiedustelupartio, johon tämä helsinkiläinen koulupoikakin kuului, ei kuitenkaan ehtinyt kunnan tupakkataukoa pitämään, kun jo annettiin kokoontumiskäskeä. Saamamme tehtävä oli entisten kaltainen. Oli edettävä radan länsipuolta metsän turvin ja tutkittava maasto niittyaukean reunaan saakka mahdollisimman kauas sekä otettava selville vihollisen liikehtimiset, pesäkkeet ja muut puuhat.

Uupuneet jäsenemme pakotettiin varovaiseen liikkeeseen, ja kuulovartion kautta häivyimme pimeään metsään. Tappioista johtuen oli komppaniassamme suoritettu joukko muutoksia, ja niinpä vakituinen partionvetäjämme, leppävirtalainen lukkarinalku Pekka Oksman oli myös siirretty iskuryhmän johtajaksi, ja hänen tilallaan toimi nyt eräs komppaniamme kersanteista.

Väsymyksestä johtuen kuljimme melko huolettomina ja vain tunnustelijaamme luottaen. Peräkanana siinä sitten kilometrin päässä laskeuduimme harva- puista rinnettä alas kohti niittyaukeaa. Alhaalla jouduimme äsken huolella valmistettuun murrekkoon.

Kauko-objektiivilla alkoi Petroskoi jo kaukaa hyvin näkyä. Siellä oli Stalinin hävityskäskyä ryhdytty täyttämään

Loppuun väsyneitä suomalaisia jääkäreitä Petroskoin-porteilla kaupungin palaessa taustalla

S.A.-kuva

Kersantti ja minä lähdimme "haistelemaan", mitä sen takana kuuluisi, muiden tietysti heittäytyessä pitkäseen. Kiukkua täynnä ryhdyimme murrokkoa "läpäisemään" ja muutamia minutteja myöhemmin saavutimme niityn, jota ryhdyimme tähystämään.

Iltayö näytti kirkastavan taivaan, sillä jostakin Äänisjärven suunnalta nousi kuu, laiskasti ja empien, aivan kuin puolueettomasti haluamatta auttaa toista sen paremmin kuin toistakaan. Koska emme niityllä keksineet mitään, kutsuimme partion kokonaisuudessaan luoksemme. Siinä sitten istuimme ja tähyilimme...

Silloin äkkiä välähti jotain niityllä. Mikään suulieki se ei ollut eikä tulesta johtuvaa. Kuu oli jo kivunut sen verran taivaalle, että nyt havaitsimme yksinäisen hahmon varovasti etenemässä niityllä. Hänen aseensa oli kuu-veijari heijastuksellaan paljastanut.

Hiippailijaan oli matkaa runsaat 150 m, mutta vaatimaisesti kyyristyimme tiheään ketjuun murroksen eteen. Odottelimme hiljaisina, ja samassa näytti tuon öisen hiippailijan takana olevan massaa, joka aaltomaisiin liikkeihin myötäili edellään tunnustelijaa.

— Nyt päästämme lähelle ja sitten yllättäen annamme, mitä kuuluu, kuiskasi jääkäri Honkanen, kesällä täydennyksenä tullut "vanhus".

— Eikä hiivatissa, voivat olla omia, jatkoi siihen Lappalainen.

Väittely uhkasi käydä liian kuuluvaksi, jonka takia kersanttimme vaati hiljaisuutta. Tähystelimme jälleen hetken koko yhdeksän miehisen partiomme voimalla.

— Selvästi ovat "naapureita", eivät meikäläiset noin kasassa kulje, kuiskasi joku.

Jääkärit saapuneina Petroskoihin Leninintorille

Matkaa oli tuskin 40 m, kun joku sanoi selvästi erottavansa heille niin tavallisen telttakankaan tunnustelijan selässä. Mutta kersantti ei tuntunut osaavan päättää, mitä olisi tehtävä. Ellei murrokkoa olisi ollut takanamme, olisi seuraavassa hetkessä komea konepistoolien yhteissarja halkaissut hiljaisuuden, mutta sensijaan nyt kersanttimme kohottautui äkkiä ja yllätti meidätkin täydellisesti huutamalla:

— Onko omia, onko omia?

Siinä samassa naapurin tunnustelija heittäytyi maahan ehtien samalla viittaamaan jäljessään olevalle joukkueen vahvuiselle osastolle ohjeen maastoutua.

— Ammutaan, ammutaan jumaliste, hihkasi kiukkuinen ääni joukostamme. Kersanttimme hyppäsi kuitenkin pystyyn ja huusi täyttä kurkkua:

— Hei, jos olette omia, niin vastatkaa! — Vastauksen saimmekin, mutta tulenavauksen muodossa. Jokainen meistä oivalsi heti epäedullisen asemamme, ja ilman käskyä me suorastaan heittäydymme murrokseen ja kiivaan tulen saattamina säntäsimme ylämäkeen. Konepistoolit kuusine lippaineen tekivät pikajuoksun varsin raskaaksi, ja kun vauhti ja suunta partiomme jäsenillä muodostui niin kovin kirjavaksi, ei ollut ihme, että tuota pikaa oli partiomme täysin hajallaan.

Saavutin pian jääkäri Soromäen, ja yhdessä ryhdyimme suunnistamaan omille linjoille, niin paljon kaartaen, ettei tuo vihollisjoukkue saavuttaisi meitä. Puoli tuntia myöhemmin saavutimme jälleen radan, tunnistimme paikan ja hetken kuluttua olimme omassa porukassamme. Partiomme oli hetkistä myöhemmin koolla.

Mistä lie johtunut, mutta komppanianpäällikölle ei kukaan kertonut tapaamastamme vihollisjoukkueesta, kuten myöhemmin huomasimme. Kersantti kävi kyllä jättämässä raporttinsa, mutta lie kertonut satuja,

S.A.-kuva

Laguksen panssareita lähestymässä Petroskoita

S.A.-kuva

koska mihinkään toimenpiteisiin linjojamme kohti pyrkivää vihollisjoukkuetta vastaan ei ryhdytty.

— Ensi reissulla tarvitaan taas Oksmannia, sillä tää poika ei halua juosta, ilmensi Honkanen meidänkin mielipiteemme.

Soppakanuunamme ei ollut vielä tullut, emmekä liioin ehtineet savuttelemaan, kun vasemmalta, radan puolelta alkoi kiihkeä tulitus. Seuraavassa hetkessä juoksi jokin kk-mies luoksemme ja tiedotti hengästyneenä:

— Iso porukka hyökkää vallilta sivustaamme, kk jäi sinne ja apulainen kaatui.

Komppanianpäällikkömme kokosi kiireesti partiomme sekä jonkin muun ryhmän ja antoi ne ylikersantti Vuorisen komentoon käskyllä vallata asemat takaisin ja turvata sivusta.

Juoksujalkaa rynnättiin taas vastaiskuun. Pajupensaiden suojassa, ja kiitos pimeyden, pääsimme jo noin 60 m päähän radasta. Tulitus oli lakannut ja tilanne näytti rauhoittuneen. Tiesimme kuitenkin, että ratavallilla oli vihollisporukka, joka meidät havaittuaan oli valmis suolaamaan meidät heti niittypahalle, jonka yli meidän oli edettävä.

Pahaksi onneksi kuukin innostui taas tutkimaan tilannetta ja teki sen niin yllättäen, että Vuorinen ja takanani juokseva jääkäri Myllykangas myöhästyivät hieman maihin menossaan. Vihollisen silmä ehti havaita Myllykankaan seurauksella, että hän sai luodin otsaansa ja vaipui ääntämättä taaksemme. Kuu-ukkoa eivät moiset tapahtumat miellyttäneet, ja niinpä se taas kiireesti verhoutui pilviharson taakse.

Ylikersantti Vuorinen oli kuitenkin noina muutamina hetkiä ehtinyt keksiä meistä vasemmalla noin 25 m päässä olevan hyljätyn konekiväärimme. Hän antoi lyhyen, hiljaisen käskyn, ja samassa loikkasimme konekiväärin viereen. Vuorinen vieritti kaatuneen meikäläisen syrjään ja asettui itse ampujaksi määräten minut apulaisekseen.

— Pruutta toimii, hihkasi Vuorinen irvistys naamal-

laan päästettyään pitkän, pyyhkäisevän suihkun yli ratavallin. Kiitos Vuorisen, tilanne selvisi nopeasti ja ilman lisätappioita. Rohkea, kylmäverinen ylikersantti piti konekiväärillä vihollisjoukkueen matalana, ja muu osastomme pääsi ratavallin turvin kylvämään käsikranaatteja penkereen päälle ja siten karkoittamaan hengissä säilyneet viholliset metsään.

Uudet asemamme järjestettiin nyt ratavallille, ja pian saimme vaihdon. Toivossa, että loppuyön saisimme viettää rauhassa hakeuduimme melkein olemattomiin suoja-asemiimme. Maantiellä alkoi kuitenkin olla liikettä. Pari panssariautoa ajoi linjaamme saakka ja muodosti tien turvaksi hyvät pesäkkeet. Hetkistä myöhemmin opasti "Häiskä" eli komppaniamme väapeli höyryävän kenttäkeittiön läheisyyteemme. Häiskä oli JP 4:n vanhaa uskollista kalustoa, joka vapaaehtoisena yli-ikämiehenäkin jatkoi jääkäriperinteitään saatuaan jääkäriin arvon jo ensimmäisen maailmansodan aikoina Saksassa.

— Siellä on tykistöä ja heittämiä hakeutumassa asemiin, valisti meitä toinen keittiömiehistämme.

Siinä samassa kuulimmekin lähtölaukaukset ja jäimme kuuntelemaan ylitsemme ujeltavien ammusten menoa, mutta tuskin ne olivat päässeet ylitsemme, kun jo iskeytyivät maahan, omaan etumaiseen linjaamme. Kuului heti valituksia ja avunhuutoja. Lääkintämiehet ryntäsivät paareineen ja laukkuineen hätään. Tykistön tarkoituksena lienee ollut karkoittamamme vihollisosaston tulisaatto sekä samalla asemien tarkistus, mutta seuraukset muodostuivatkin meille raskaiksi, sillä menetimme tässä vahinkoammunnassa kahdeksan miestä kaatuneina ja neljä haavoittuneina.

Kaikkialla oli jälleen hiljaista. Vain Petroskoin suunnalla näkyivät levottomien liekkien heijastukset taivaalla, ja kaukaa kantautui tykkien jylinää. Yht'äkkiä kuului läheltä laukaus... ja toinenkin. Pian tuli eräs ratavallilla asemassa ollut mies kertomaan syyn näihin laukauksiin. Eräs komppaniamme lääkintämiehistä, erittäin pidetty inhimillisen ja samalla rohkean

esiintymisensä vuoksi, siviilissä mielisairaanhoidaja, tapasi, kun tilanne salli, tutkia myös vihollisen haavoittuneet ja kaatuneet ja auttaa heitä, jos vielä saattoi. Hän oli nytkin ryhtynyt tutkimaan, oliko eräs vihollinen todella kaatunut tai ehkä vain vaikeasti haavoittunut. Kun hän kumartui "vainajan" puoleen, tämä laukaisi pistoolinsa ja surmasi täten urhean lääkintämiehen. Vielä kerran jaksoi vihollinen sen jälkeen laukaista pistoolinsa, mutta sen piippu osoitti nyt laukaisijan omaan sydämeen.

Toistakymmentä miestä olimme menettäneet muutamana tunnin kuluessa. Noista menetyksistä olisimme kenties voineet välttyä, jos onni olisi ollut suotuisampi tai jos ja jos...

MATTI KEIHÄSNIEMI

Nainen ja koira

KIRJALLISUUTTA

Toimituksellemme on saapunut seuraavaa äsken ilmestynyttä kirjallisuutta:

— E. Rahikainen ym: *Marski läheltä ja kaukaa.* — Kirjayhtymä.

— Seppo Lappalainen: *Asekätkijät.* — Kirjayhtymä.

— Harold ja Olga Connolly: *Vieraina Valloissa* — Kirjayhtymä

— Toivo H. Luukko ym: *Ässän tie, Ässä-rykmentin 25-vuotisjulkaisu henkilöluetteloineen*

Miesten kirjat

Arni: <i>Taistelu Tyynen meren herruudesta 1941—1945</i>	18:30
Assarsson: <i>Stalinin varjossa</i>	11:10
Berken: <i>Salaliitto Hitleriä vastaan</i>	10:—
Hochhuth: <i>Sijainen</i>	12:—
Jäntti: <i>Viipurin viimeinen päivä kesällä -44</i>	6:—
Kokko: <i>Sota ja satu</i>	9:50
Korpela: <i>Kenttävartio</i>	7:80
MacLean: <i>Jääsema "Zebra"</i>	11:10
Sidey: <i>John F. Kennedy presidentti</i>	19:50
Stuart: <i>Kalmankoura</i>	11:50
Sundquist: <i>Läskikapina</i>	8:35
Susitaival: <i>Karjalainen pataljoona Er.P.6 talvisodassa</i>	13:30

Sarjan kokonaishinta 1—12 kangask. 138:45 Kuukausimaksu 13:—

Tilaa yllämainitut WSOY:n kirjat kuukausimaksuin. Korottomasti. Rahtikuluita. Myös puhelimitse.

Tilajan nimi

Arvo tai ammatti

Postiosoite

J. Sarno ja Kumpp.

Runeberginkatu 25 A 23 Helsinki puh. 44 43 15.

OLI sotavuosi 1944. Kaupunki uinui pimeydessä. Vain kelmeä puolikuu loi maahan valoaan. Tänä talvena oli ollut alati pommituksia ja kaikki valolähteet olivat iltaisin olleet peitossa.

Nainen oli palaamassa työstä kotiinsa. Hän joutui matkansa kävelemään, koska keskiyön hetket oli jo sivuutettu eivätkä polttoainepulasta johtuen enää tähän aikaan kaupungin liikennevälineet toimineet. Naisen ehdittyä varastoalueen kohdalle alkoivat hälytys-sireenit jälleen soida. Samassa halkoivat taivasta valonheitinten kiilat, ilmatorjuntatykistö etsi tulikohteitaan. Ilman täyttivät räjähdysten äänet, vaikka pommit tuntuivat putoavankin vielä kaupungin toiselle laidalle.

Varastoalueella oli suuria säiliöitä, joissa säilytettiin naftaa ja erilaisia öljyjä. Alue oli ympäröity rautaisella verkkoaidalla, joka yövalaistuksessa toi mieleen suuren kalastusverkon tavallista suurempine silmineen. Nainen etsi sieltä hätäantyneenä jonkinlaista turvapaikkaa, sillä tälle asumattomalle alueelle ei ollut rakennettu väestönsuojaa. Hän vilkaisi varastoihin päin ja huomasi alueen sisäpuolella pienen matkan päässä aidasta kallionkielekkeen, kuin suuren nurinpäin käännetyt lautasen. Perustuksia louhittaessa se oli jostakin syystä jäänyt paikoilleen, kuin sopivaksi sirpalesuojaksi. Nainen tunkeutui aidan alitse, ja hänen juostessaan kohti kallionkielekettä alkoi kuulua kummallista, lapsen itkua muistuttavaa ääntä. Tulipalon loimujen kasvaessa oli valoisaa, kuin päivällä, ja nainen näki yht'äkkiä suuren schäferkoiran, joka seiso paikallaan katsellen naisen lähestymistä ja uikuttaen surkeasti.

Koira loi ruskeista silmistään apua anovan katseen, ikäänkuin aavistaen, että nainen oli tottunut kotieläimiin. Nainen mielti hetkisen, sillä schäferit ovat tunnetusti vihaisia, eivätkä siedä muita kuin hoitajiaan. Tämäkin koira oli hoitajansa kanssa nähty joskus poistuvan vartiointialueelta ihmisten kiiruhtaessa aamuisin töihinsä, ja silloin sillä oli ollut erittäin tukevatekoinen suojakoppa ehkäisemässä sen mahdollisuuksia purra ihmisiä. Nainen ymmärsi, että se oli erityisesti koulutettukin sellaiseksi estääkseen yritykset lähestyä varastoaluetta vartiointi-aikana.

Pommiaallot tuntuivat lähestyvän. Koiran uikutus

kasvoi korvia vihlovaksi ulvonnaksi. Samassa iski jälleen pommi läheisyyteen. Koiran tullessa hänen luokseen, hän silitti sitä rauhoittavasti. Koira tarttui hampaillaan varovasti naisen takkiin ja siitä kiinni pitäen alkoi vetää häntä kallionkielekettä kohden. Sekin tahtoi suojaan.

Tuon kielekkeen alta nainen löysi irtolohkareen, joka soveltui mainiosti istuimeksi, se kun sattui olemaan sopivan korkuinen. Nainen istuutui ja koira käpristyi hänen jalkojensa juureen. Siinä olivat suojassa nyt nainen ja koira.

Kaupungissa talot sortuivat ryskien ja lennättäen palavia esineitä ympäriinsä sekä jättäen alleen elollisiäkin olentoja. Lentokoneitakin, joita turmaa maahan syösten lensi taivaalla, putoili alas.

Koira alkoi täristä, sen karvat nousivat pystyyn. Sen ilmeestä kuvastui pelko, ikäänkuin sen olisi vallannut pakokauhun tunne, jonka pitäisi olla ominaista vain sitä korkeammille olennoille.

Pommeja satoi yhä vain lähemmäksi heidän turvapaikkaansa. Lopulta kuului aivan läheltä valtava räjähdysten ääni ja korkea tulipatsas kohosi ilmaan. Kaikkialle ympäristöön alkoi valua tulenarkoja nesteitä, jotka syttyivät samassa tuleen ja tuhosivat liekeillään kaiken tiellä olevan. Toiseenkin tankkiin osui. Siitä sinkoutui suuri teräksen kappale, joka lensi murskavalla voimalla kohti kallionkielekettä, naisen ja koiran olinpaikkaa. Voisipa luulla, että raivaustöiden alettua olisi nainen ja koira löydetty murskana ja tuntemattomiksi hiiltyneinä, mutta niin ei käynyt.

Teräskappaleen osuessa kallionkielekkeeseen, kallio murtui muodostaen jostakin ihmeellisestä syystä moniksi palasiksi hajotessaan täydellisen suojan naisen ja koiran ympärille ja jättäen heidät henkiin vahingoittumattomina.

Useiden vuosien ajan nähtiin naisen ja koiran kulkevan läpi kaupungin yhdessä, naisen mennessä työhönsä ja koiran palatessa yksin heidän asunnolleen.

Vartiokoira

S.A.-kuva

Suomi suurten
pelilaudalla

TUOMO POLVINEN

LAURI HYVÄMÄKI

K. KILLINEN

TUURE JUNNILA

JUKKA L. MÄKELÄ

WSOY

SUOMI SUURVALTOJEN POLITIIKASSA 1941–1944

Ensimmäinen täydellinen yleiskuva siitä puristuksesta, jossa Suomi joutui elämään suurvaltojen keskinäisissä kiistoissa jatkosodan vuosina. Perustana on kaikki käytettävissä oleva aineisto, myös venäläinen. Teos jatkaa sitä linjaa, jota edustavat Jakobsonin "Diplomaattien talvisota" ja Korhosen "Barbarossa-suunnitelma ja Suomi". 290 sivua. 11/13:50.

SUOMALAISET JA SUURPOLITIikka

Venäjän diplomatia Suomen sanomalehdistön kuvastimessa 1878—1890. Venäläisen sortokauden niukasti tutkittua taustahistoriaa valaiseva tutkimus, joka selvittää Suomen lehdistön asennoitumista Venäjän ulkopoliittikkaan Turkin sodan jälkeisellä eurooppalaisten kriisien vuosikymmenellä. 359 sivua. 12/14:—

PUOLUEETTOMUUDEN MIEKKA

Mitä puolueettomuus meiltä vaatii — miten meidän on vastattava sen vaatimuksiin. Teos selvittelee puolueettomuuden käsitettä, Suomen sotilaspoliittista asemaa ja puolueettomuuden edellytyksiä sekä Suomen mahdollisuuksia ja keinoja vartioida puolueettomuuttaan. 81 sivua. 12 liitekuvaa. 4:50.

SUOMEN TAISTELU TURVALLISUUDESTAAN JA PUOLUEETTOMUUDESTAAN

Katsaus itsenäisen Suomen ulkopoliittikan vaiheisiin ja sen nykytilanteen tulkinta patrioottisen, kirpeäsanaisen ja itsenäisistä kannanotoistaan tunnetun tarkastelijan näkökulmasta. Teos on käsitteiden selventäjä, uusimman historiamme kertauskurssi ja pelottoman avoin puheenvuoro. 154 sivua. 6:50.

SALAISTA PALAPELIÄ

Mukana olleen tiedustelu-upseerin kuvaus Suomen sodanaikaisesta tiedustelutoiminnasta, sen olemuksesta, menettelytavoista, vastuksista ja saavutuksista. Jännittävä teos, joka tuo uuden kiinnostavan näkökulman talvi- ja jatkosotamme historiaan. 270 sivua. 9/11:—

Paavo Aro

S.A.-kuva

Talvisodan kuormarengit

"Vanha Speltkö unohtuis?
Ei kumminkaan.
Ylhäinen ei ollut,
kuormarenki vaan."

Talvisodan ja Jatkosodan jälkeen on kirjoitettu lukematon määrä sankaritarinoita sotien johtajista ja erilaisista rintamasotilaista. Eräät näistä viimeksimainituista näyttävät kuitenkin jääneen vähemmälle osalle, vaikka suuri ruonolijammekin Johan Ludvig Runeberg omisti heidän edustajalleen Suomen sodan 1808—09 yhden runoistaan. Tarkoitin lähinnä Talvisodan kuormarenkejä ja omalta kohdaltani ennen kaikkea Taipaleen rintaman hevosmiehiä. He suorittivat useimmiten yksinäisinä kulkijoina tehtäväänsä, kahden kesken ajokkinsa kanssa yön hiljaisina, pimeinä hetkinä tai kranaatti- ja pommisateessa. Heidän tehtävänään oli tuoda täsmällisesti määräämisen taistelijoille näiden tarvitsemat ammus- ja patruunatäydennykset ja muonat, kuljettaa vihollisen häirintätoiminnasta välittämättä pahasti haavoittuneet kiireesti sidontapaikalle sekä kylmäverisesti istua sankarivainajien ruumiita täynnä olevan reen nokalla kuljettaessaan niitä rintaman taakse kotiseurakunnan multiin haudattavaksi. Ne olivat tehtäviä, jotka olivat usein yhtä vaikeita ja vaarallisia kuin taistelutehtävät ja vaativat yhtä suurta uljuutta, ehkäpä suurempaakin kuin taistelutoiminta. Meidän on lisäksi muistettava, että rintamasotilaan oli pidettävä huolta vain itsestään, mutta hevosmiehen oli huolehdittava myös ajokistaan ja sen hyvinvoinnista. Niinkuin sotilas ei

saa luopua aseestaan, hevosmieskään ei saa luopua hevosestaan.

On kuitenkin valitettavasti todettava, että tätä hevosmiehen tärkeää tehtävää sodassa ei ollut rauhan aikana osattu riittävästi arvostaa. Tämä näkyy ennen muuta siitä, että liikekannallepanomääräyksissä oli hevosmiehiksi määrätty usein heikkoja ja yksinkertaisia miehiä, jopa sellaisiakin, jotka eivät koskaan aikaisemmin olleet hevosia käsitelleet. Ja sota kuitenkin sitten selvästi osoitti, että hyvän hevosmiehen tuli olla vahva, hevosten käsittelyyn tottunut ja hyvillä hengen lahjoilla ja älyllä varustettu. Huono mies ei hevosmiehen tehtävissä tullut toimeen.

Sodan alussa moni hevosmiehiä käyttämään joutuva päällikkö vaihtoi heikot miehet toisiin. Ja niin nämä miehet tekivät sankariteon toisensa jälkeen, vaikka niitä useinkaan ei huomattu, koska sellaisia oli harvoihin kukaan todistamassa. Mutta ajatelkaamme vain jotakin yksinäistä ammuskuorman kuljettajaa, joka oli saanut vajavaisesti annetun käskyn viedä yön pimeydessä jonkin sivutieltä poikkeavan kesäpolun varressa olevan suuren kuusen juurelle kuormansa. Kun lumi oli peittänyt käyttämättömän sivutien tai polun, olisi kesämaisemasta piirretyn peitepiirroksen avulla hyvän suunnistajankin ollut vaikea löytää määrätyn kuusen juurelle. Mutta sisullaan ja tarmollaan nämä sankariajomiehet vain tällaisistakin tehtävistä selviytyivät. Jos he olisivat tykkituloita pelänneet tai lentopommeja säikkyneet, omalla rintamalla olisi pian ammunta lakannut ja peräytyminen ollut edessä. Mutta täsmällisesti kuin kello he toimittivat ammus- ja muonatydennykset aseveljilleen. He tiesivät, että heidän oli kestettävä, jotta rintamakin kestäisi.

Eräs lentoretki Lapin rintamalle

Tuure Hannula

Suomalainen pommituskonemuodostelma matkalla

S.A.-kuva

TAISTELUTOIMINTA Suomen itäisillä rintamilla oli päättynyt. Blenheim-laivueemme majaili Naarajärven pienellä lentokentällä Pieksämäen lähellä. Mutta saksalaiset olivat vielä Lapissa, ja Neuvostoliiton kanssa tehdyn sopimuksen mukaan Suomen kovia kokenut armeija joutui sotatoimiin entisiä aseveljiään vastaan pohjoisessa. Saksalaiset perääntyivät kaiken hävittäen ja miinoittaen pohjoiseen, suomalaiset painostivat, ja vähäiset ilmavoimamme koettivat parhaansa mukaan tukea maa-armeijaa.

Niinpä laivueemme osalta loppui lyhyt rauhantila lokakuun 2. pnä. Parhailtaan oli menossa lentokentällä jalkapallo-ottelu Varkaudesta vierailemaan saapunutta panssarimiesten joukkuetta vastaan, mutta se jäi kesken, kun taistelulähetti saapui hälyttämään koneitten miehistöt, ja puolen tunnin kuluttua kello 15.10 kahdeksan Blenheim-pommittajaa kokosi puljansa ja alkoi korkeutta ottaen suunnistaa pohjoiseen.

Tällä ensimmäisellä pohjoiseen suoritettulla taistelulennolla olivat kohteena Ranuan tienhaarassa olevat panssarivaunuosastot. Ilmatorjunta kohdealueella ei vielä ollut erikoisemmin kovaa, vaikka yksi BL-kone ammuttiinkin alas, miehistön pelastuessa laskuvarjoilla. Tähystäjä ja konekivääriampuja joutuivat vangiksi, mutta ohjaaja seikkaili omille linjoille.

Nämä ensimmäiset sotalennot olivat tavallaan vain kuin tunnustelua, jolla koetettiin otetta vastustajasta. Emme aavistaneet, että vastustaja tulisi taistelemaan suorastaan fanaattisesti, ja niinpä tappiot olivat suhteellisen suuret verrattuina idässä päin kärsittyihin menetyksiin. Varsinkin saksalainen ilmatorjuntatykistö oli omaa luokkaansa. Ja mikä pahinta, meillä oli tavaltaan kaksi vihollista, sillä sateiset ja sumuiset syysilmat tekivät lentotoiminnan joskus suorastaan kyseenalaiseksi. Annettiinpa sellaisiakin mielettömiä määräyksiä, että pommit oli säästä riippumatta vietävä kohteeseen!

Muoniossa tulipaloja saksalaisten lähtiessä

S.A.-kuva

Lokakuun 18. päivänä suoritettu pommitushyökkäys Ounasjoelle Muonion lähelle oli eräs Lapin sodan pahimpia laivueemme toiminnassa. Niihin aikoihin tukikohtanamme oli Paltamon kenttä Kajaanin lähellä. Sää ei ollut parhaimpia, kun kello 11.45 suoritimme lentoalähdön. "Laivanani" oli BL—199—pitkänokka, ohjaajana kapteeni E. Pälösuo, tähystäjänä luutnantti Anttinen allekirjoittaneen toimiessa sähköttäjänä ja konekivääriampujana. Jouduimme jo menomatalla matalaan sähän. Pilvikorkeus aleni joskus alle 100 metrin. Rovaniemen rauniot savusivat ylittäessämme ne.

Olimme lentäneet n. 80 km Rovaniemeltä pohjoiseen, kun saavuimme rintamalinjalle. Sitä ei tarvinnut kartalta liioin paikantaa, sillä niillä main olivat kaikki rakennukset tulella. Lentokorkeus oli n. 70—80 metriä, ja ylitettyämme erästä peltoaukeata sähinä alkoi. Näin kuinka jostain maanalaisesta korsusta juoksi miehiä tykille, joka oli 4-piippuinen Vierling, ja samassa 20-millisten valokuovaketju jo tapaili konettamme. Ammuksia meni melkein hipoen ohi ilkeästi räikäisten useasti runkoantennin ja rungon välistä. Oli vain suoranainen ihme, ettei osunut elintärkeisiin paikkoihin koneessa. Ohjaaja kiskoi konetta kohti pilviä, mutta vielä jonkin aikaa it. ampui perään, ja valokuovat vonkuivat ohi molemmilta puolilta. Vasemmalla siivellä lentänyt kersantti Kurjen kone sai jo tässä rintamanylitysvaiheessa täysosuman ja hävisi sen tien miehittäineen.

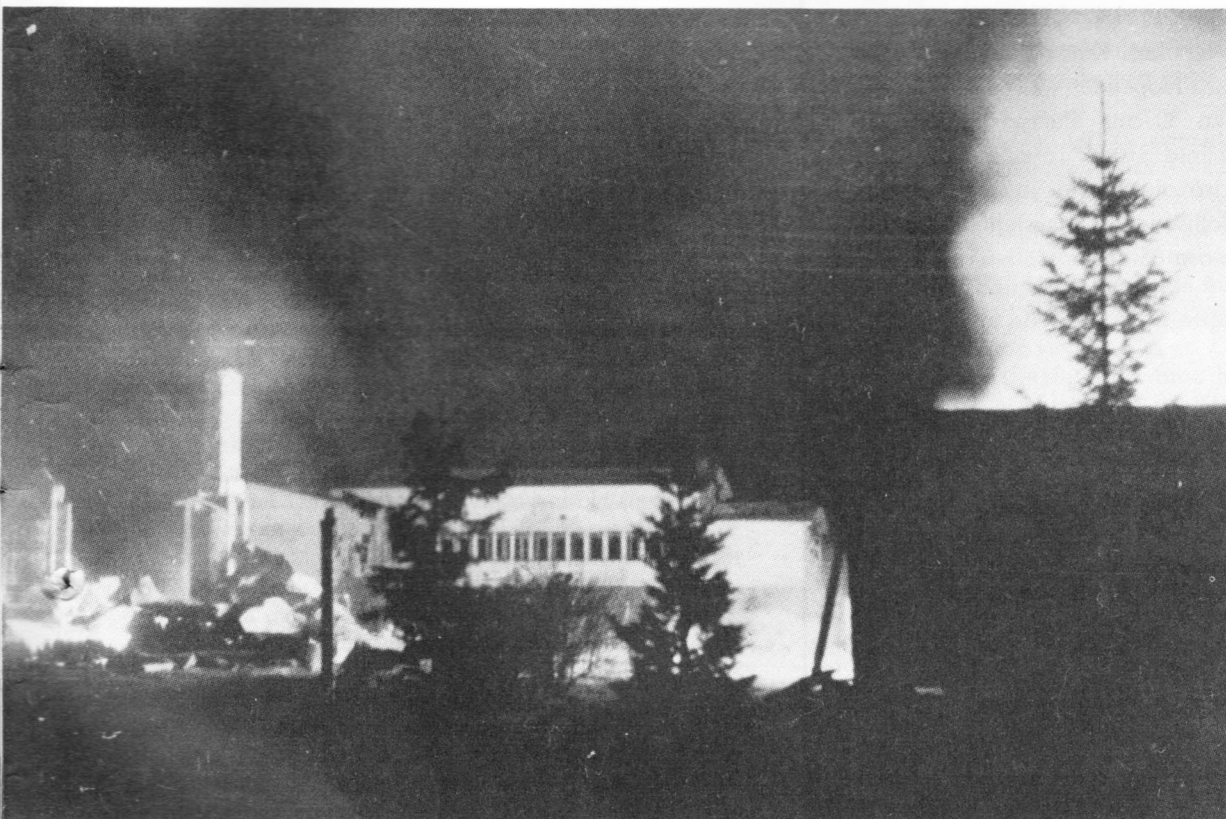
Pilven päälle päästyämme ja tilanteen hetkeksi rauhoituttua rupesin tutkimaan vaurioita. Suurempia ei näkynyt, vain yksi luoti oli tullut pohjasta aivan takanani läpi. Se oli katkaissut toisen sivuperäsimen vaijereista ja jatkanut rungon läpi. Alumiinipäällyksessä oli reikä, jonka terävät reunat olivat kuin tulppaanin terälehdet.

Pian saavuttiin kohdealueelle, ja siellä tavoitimme kuuden katetun auton kolonnan. Kävimme sen kimp-puun. Pilvikorkeus oli n. 400 metriä. 100-kiloiset tekivät pahaa jälkeä kolonnassa. Pommien räjähdykset ravistelivat konetta, kun pudotimme korkeutta. Ohjaaja kiersi paikan vielä kertaalleen matalalta, ja minä tyhjensin 500-panoksen lippaan kohteeseen. Kolonna oli matkansa päässä.

Pilven päällä teimme sitten kotimatkaa, ja laivueemme, joka oli vähän hajallaan, alkoi kokoontua muodostelmaan. Eräs Bleinheim tuntui taivaltavan hyvin vaivalloisesti vetäen perässään valkoista savujuovaa ja näytti melkoisen raajarikolta. Saimme radiolla määräyksen laskeutua Kemiin tarkastamaan vaurioita. Tuo hajalle ammuttu Bleinheim suoritti viimeisenä mahalaskun, jossa ei sentään käynyt sen pahemmin. Se oli kuin raastinrauta, sillä reikiä oli vähän joka puolella, mutta onneksi moottorit varvasivat viimeiseen asti tuoden romun kotiin. Oikeanpuolimmaiseen bensiinitankkiin oli tullut 20-millisen täysosuma ja tuntuu käsittämättömältä, ettei se räjähtänyt. Ulos valuva bensiini aiheutti sen savujuovan, jonka olimme koneen perässä nähneet kotimatalla. Luutnantti Sippola lensi tällä koneella.

Kemissä tarkasteltiin vaurioita. Laivueen kaikki koneet olivat saaneet osansa, mikä enemmän mikä vähemmän osumia. BL 199:ssä niitä oli viisi mm. molemmissa tasoissa juuri kansallisuustunnusten, silloisten hakaristien kohdalla. Kuudes löytyi seuraavana päivänä. Startatessamme Paltamoon kuului vain pamaus, ja kone nyykähti kallelleen ja kääntyi tulosuuntaansa. It:n sirpale oli vioittanut laskutelinettä, rengas räjähti ja matka loppui alkuunsa. Pikku-Junnu toi seuraavana päivänä uuden renkaan, ja kovin sumuisessa säässä suoritettiin paluulento puiden latvoissa silloiseen "kotiimme" Paltamoon.

Rovaniemi palaa
16—17.10.44

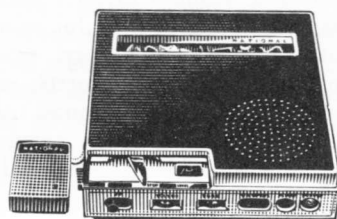

S.A.-kuva

NATIONAL
MATSUSHITA

transistori- magnetofoni RQ-115

Pieni mutta tehokas. Kätevä kuljettaa vaikkapa salkussa. Nopeudet 4,75 ja 9,5 cm/sek. Nauhoitus aika 30 min. Paristo- ja verkkokäyttöinen. Hinta 370.— Tavallinen verkko-osa 55.— Lisäkaiuttimella ja matkaradion liitännämahdollisuudella varustettu alustamallinen verkko-osa 85.—

Maahantuojana

ERi Oy

Helsinki

S.A.-kuva

Tornionjoen sillalta yllättäen poistettu saksalaisten miina ennen kuin se ehdittiin räjäyttää

Lotto sodan

ELETTIIN lokakuun 1. päivän vastaista yötä vuonna 1944 Tornion pienessä kaupungissa. Oli pimeääkin pimeämpää, vain sieltä täältä talojen uutimien rakosista tuikki valo. Rantakadun eli nykyisen Jääkärikadun jokaisessa talossa valvottiin. Jotain kummaa oli tekeillä. Se leimahtikin keskiyön jälkeen sodaksi ja herätti varmaan uneliaimmankin asukkaan.

Sota saksalaispesäkkeitä vastaan oli nyt Tornion kaupungissakin syttynyt. Yhteislyseon, Funkin ja Lipon talojen saksalaiset haltijat olivat joutuneet suomalaisten is.miesten puristukseen.

Vastapäätä Lipon taloa, toisella puolella katua, entisessä Vähäsen talossa asui rouva Kovanen kolmen lapsensa kanssa. Mieheensä kuoltua hän oli puuhillaan elättänyt perhettään ja vapaa-aikansa uhrannut lottatehtäviin.

Rätinän ja paukkeen keskellä ei tämänkään perheen yön levosta nyt tullut mitään. Lapset itkivät ja tarrautuivat äitinsä turvaan apua etsien, ja koko perhepiirin täytti hätä ja epävarmuus.

S.A.-kuva

Tykistötulella tuhoutuneita Tornion taloja

na Tornion sa

VEIKKO JOKELA

Rouva Kovanen puki lapsensa, vei heidät pihanpuoleiseen huoneeseen ja koetti heitä tynnyttää. Kun lapset rauhoittuivat hetkisen kuluttua, hän pyörähti ulos portaille ja porttikäytävään kuullostakseen, mitä metelin keskellä tapahtui.

Epämääräisiä hahmoja näkyi liikkuvan Hallituskadun nurkalla. Sieltä täältä kuului puhetta ja hoilotustakin. Aavemainen varjo näkyi liikkuvan nimismies Forstadiuksen talon pihalla, joka oli lähin naapuri toisella puolen katua. Jokin toinenkin varjo näytti oleilevan samassa pihassa, ja pian ne katosivat Lipon talon suuntaan.

Samassa räsähti, kuin isommalla aseella olisi ammuttu, ja jokin konetuliase Hallituskadun nurkalla räkätti hetken. Ammunnan jälkeen oli taas hiljaista, kunnes hiljaisuuden rikkoi ääni:

— Älkää ampuko — älkää — älkää — autta-
kaa — —

Nuo sanat alkoivat konemaisesti kaikua Lipon talon nurkalta. Sydäntäsärkevästi, hätäisesti, kuin armao

anoen tuo toistettu lause halkoi syksyistä yötä ja toistui milloin kovemmin, milloin hiljemmin, ilman taukoa.

Rouva Kovanen käsitti nyt, että tuo ääni oli haavoittuneen suomalaisen sotilaan valitusta viimeisellä hetkellään. Se kuullosti kaamealta — ja kukaan ei tunnut tekevän mitään tuon miehen pelastamiseksi. Hän käski vanhimman tyttärensä hoitaa nuorempia pysyen pihanpuoleisessa huoneessa ja lähti samassa ulos. Siellä hän napitti lottatakkinsa ja kiiruhti portista kadulle.

Kadunnurkissa ja porttikäytävissä tungeksi suomalaisia sotilaita. Lotta Kovanen esitti heille ponnekkaasti asiansa:

— Hyvänen aika, teidän nenänne edessä on haavoittunut suomalainen sotilas — ettekä te tee hänen hyväkseen mitään.

— Kuule, mummu, kuule, jos menemme tuonne, niin pian on siellä toinenkin haavoittunut sotilas tai vainaa — kyllä Lipon talosta siitä huoli pidetään.

— Kylläpä te olette sotilaita, viina teille on tärkeää, mutta ei toverinne vakava tilanne. Onko täällä ketään, joka ymmärtäisi jotain tehdä tuon haavoittuneen huutajan hyväksi? Miehiähän te näytätte olevan. Lähettäkää sana Hallituskadun nurkalle, etteivät ammu, niin minä yritän! Eivät ne ammu naisia.

— Ei tule mitään — menkää kotiinne!

Rouva Kovanen sisimmässä myllersivät monenlaiset ajatukset. Totellako, vai ei? Lottana ja entisenä partiolaisena saatu opetus käski auttaa lähimmäistään hädän hetkellä vaarankin uhatessa. Nuo ajatukset saivat yliotteen, siinä unohtuivat lapset, oma vaaranalaisuus ja sotilaiden antama kieltö.

— Minä menen ja yritän — yritän pelastaa — ei kai saksalaisetkaan naisia tapa.

— No mene mummu — mene, mene — taidatkin olla saksalaisten heila, kun noin innokkaasti uskallat esiintyä miesten töissä!

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ

MAAN VANHIN
HENKIVAKUUTUSYHTIÖ

— Olen mitä olen — menikö se sana Hallituskadulle? Nyt minä menen.

Lotta Kovanen pyörähti takaisin pihalle, sieppasi käsiinsä kaksirattaiset, kovapyöräiset käsikärryt, ja samassa hän jyräsi niiden kanssa yli Jääkärikadun Lipon talon porttikäytävää kohti. Kukaan ei häntä ampunut. Humalaisten ääniä kuului vain joka puolelta. Mutta ylinnä kuului haavoittuneen valitus.

Syksyn kuollettamien kukkapensaiden välistä Lotta löysi käpristyneen suomalaisen sotilaan, joka itki sydäntä särkevästi, valitti ja rukoili. Saman pensaikon suojassa kyyhötti toinenkin suomalainen sotilas, joka kertoi, että heitä oli ammuttu Hallituskadun nurkalta suomalaisten puolelta.

Lotta Kovanen tarttui syliksi pienikokoiseen haavoittuneeseen ja nostaa retuutti hänet käsikärryihinsä selälleen. Voihkien tuskasta sotilas oli varmaankin tajuttomuuden rajamailla, vaikka suusta pursusikin sanoja Herran siunauksesta kadotuksen porttia myöten.

Mistäpä yksinäinen nainen olisi nyt apua saanut? Pyytää sitä olisi voinut porttikäytävissä ja talojen suojissa olevilta omilta miehiltä — mutta heidän oma henkensä oli kallisarvoisempi kuin yksinäisen naisen. He olivat täällä sotaan ja siihen liittyvään aseveljeyteen tottumattomia miesparkoja, joille aseveljen henki ei merkinnyt enempää kuin hyvä viinaryyppy jossain pimeässä portin sokkelossa. Pensaikon varjossa oleva toinen sotilas oli taas siksi lyötynä kuoleman pelolla, ettei hänestäkään ollut avustajaksi, vaikka olisi kuinka kauniisti pyytänyt.

Saatuaan haavoittuneen kärryihinsä Lotta Kovanen tarttui aisoihin ja pian hän oli kuormineen entisessä porttikäytävässä kenenkään laukaustakaan ampumatta. Hetken kuluttua ratisivat kadulla sysimustassa yössä kovapyöräiset rattaat ilkeästi, ja haavoittuneen valitus kaikui moninkertaisena. Siellä täällä vilahteli outoja varjoja, mutta "sairaankuljetus" mennä körötti kohti Tornion sairaalaa. Kauan tuo kilometrin matka ei kestänytkaan, kun käsikärryt jo pysähtyivät sairaalan portaiden eteen.

Päästyään sinne sisälle Lotta Kovanen ilmoitti, että hänellä oli ulkona käsikärryissä vaikeasti haavoittunut sotilas. Sairaalan kirkkaassa valossa mies näyttäytyi vaikeaksi tapaukseksi, lottamanttelikin oli ryvettynyt kokonaan vereen.

— Tänne ei voida ottaa potilaita — täytyy viedä kansakoululle sidontapaikkaan. Täällä on työtä muutenkin.

— Uskon sen, että on työtä — mutta potilas jää tänne, häntä ei voi viedä enää muualle. Tämähän on sairaala.

Rouva Kovanen lujuus voitti ja haavoittunut kannettiin sisälle. Mutta tämä vatsaan haavoittunut sotilas oli menettänyt niin paljon verta, että ihmiskäsi ei enää voinut häntä paljon auttaa ja aamuyön tunteina hän oli kuollut.

Käsikärryjen ratina kirskuu taas kaupungin kadulla, mutta nyt keveämpänä kuin äsken.

— Kuka — — tana siellä liikkuu — oletteko te oikealla asialla? — viinahöyryn lehaudus löyhkäsi kysyjästä Lotta Kovanen kasvoille.

— Kauppamatkustaja vain olen — haavoittuneiden kuski — sairaanhoitaja — riittääkö vastaus?

— Noo — mene sitten, kuolleitten kuljettaja — — Palattuaan pistäytyi rouva Kovanen katsomassa lap-

S.A.-kuva

siaan, jotka kaikki olivat täysissä pukimissa kotona un-
ten mailla. Sen jälkeen hän vielä samana yönä joutui
toisenkin keran työntämään käsikärriinsä kuormana
jalkaan haavoittunut sotilas.

Taistelut Tornion moteista päättyivät 2.10. iltaan
mennessä. Lotta Kovasella oli ollut työtä lähimmäis-
tensä auttamisessa hädän hetkellä ehkä enemmän kuin
tavallinen suomalainen nainen olisi sillä kertaa jaksaa-

nut kestää, mutta yhteinen isänmaan onni ja lottalu-
paus auttoivat ylittämään tavallisen kestävänsä.

Tornion paikallispäällikkö Kosken kiittäessä suori-
tetusta uhrityöstä lotta Kovanen vastasi mm. seuraavin
sanoin:

"Kiitoksen sijaa siinä ei liene — minun heikko osuu-
teni on olla täällä ja täyttää vain vaatimaton velvolli-
suuteni."

Ulkolaisten sanomalehti-
miesten retkikunta maan-
tien ojassa Torniossa sak-
salaisten jalkaväkityön
alaisena

VIHTAVUORI

tarjoaa täyden sarjan

VIHTAVUORI ROYAL

keskinopeus V5: 370—380 m/sek.
keskipaine: 650 kg/cm²
haulikoot: 4, 6, 7, 8, 10 ja 12

VIHTAVUORI METSO

keskinopeus V5: 360—370 m/sek.
keskipaine: alle 650 kg/cm²
haulikoot: 4, 6, 7, 8, 10 ja 12

VIHTAVUORI MUSTARUUTI

keskinopeus V5: 290—300 m/sek.
keskipaine: alle 300 kg/cm²
haulikoot: 4, 6, 7, 8, 10 ja 12

VIHTAVUORI OLYMPIA

keskinopeus V5: 360 m/sek.
keskipaine: alle 650 kg/cm²
haulikoot: 3 ja 4

VIHTAVUORI SKEET

keskinopeus V5: 350 m/sek.
keskipaine: alle 650 kg/cm²
haulikoot: 2 ja 4

VIHTAVUORI TRAP

keskinopeus V5: 340/sek.
keskipaine: alle 650 kg/cm²
haulikoot: 2 ja 3

VIHTAVUORI — siihen voitte luottaa

Sotiemme muistoristit

Sotiemme aikana ja välittömästi niiden päätyttyä perustettiin eri joukko-osastoissa ja ase-lajeissa palvelleitten miesten yhdyssiteeksi muistoristejä, joiden jakelu oli erityisen muistoristitoimikuntien tehtävänä, mutta v. 1957 niiden jakelu siirrettiin Sotainvalidien Veljesliitolle.

Muistoristejä on Veljesliiton muistoristitoimistosta jaettu tasaluvuin vasta 40 000 kappaletta. On siis todettava, että monet miehet, jotka muistoristin lunastamalla halusivat sekä tukea haavoittuneita aseveljiään että jättää lapsilleen muiston isän käymistä taisteluista, ovat varmaan epätietoisia siitä, voidaanko ja mistä eri rintamanosien ja sotatoimiyhtymien ristejä saada. Kun nyt Talvisodan alkamisesta on kulunut 25 ja välirauhan solmimisesta 20 vuotta, onkin syytä muistaa, että Sotainvalidien Veljesliiton muistoristitoimisto Helsingissä (Kasarmik. 34 A) jatkuvasti palvelee vanhoja rintamamiehiä välittämällä muistoristejä, joiden jakelusta saatu tuotto käytetään sotavammaisten huoltoon.

OSKARI N

HEIKKI VIRTANEN

SOTAMIES Saavalainen, jonka paremmin tunsimme Oskarin nimellä, oli aina valmis palvelukseen, vaikka olikin kotoisin "piällysmiesten" luvatussa maasta.

Oskari edusti mallia 1922, joten ikä ei vielä painanut hänen hartioitaan kesällä 1944, jolloin yksikkömme, 10./21.Pr. oli vetäytymässä Itä-Karjalasta Suomeen päin. Eräänä helteisenä heinäkuun päivänä olimme majoittuneet Porajärven—Repolan tien varteen. Yhtenäistä rintamalinjaa ei tällä kohtaa ollut.

Saimme silloin tietää, että vihollisosasto oli ollut liikkeellä erään joen mutkassa, jonka vuoksi asiasta oli otettava tarkempi selko, ja niin määrättiin partio tutkimaan epäiltyä aluetta. Partiomme oli viiden miehen vahvuinen, johtajana ylikersantti Karhula. Kirjoittajan lisäksi kuuluivat partioon myös sotamiehet Jäntti, Ojala ja Saavalainen.

Matka joen mutkaan tuntui kestävän ikuisuuden. Se ei johtunut taipaleen pituudesta, vaan paremminkin hankalasta maastosta. Olimme jo ylittäneet useita soita ja olimme melkoisesti uuvuksissa, kun suunnistuksen kohde alkoi näkyä.

OIKEILLA JÄLJILLÄ ...

Jokaisella maisemalla on omat salaisuutensa. Päällisin puolin luonnonkauneutta, tarkemmin tutkien kenties malmirikkautta. Olkaa valpas luonnossa liikkuessanne. Kenen tahansa on helppo osua oikeille jäljille ja tavoittaa malmikivi.

Outokumpu Oy antaa 10.000 mk:n palkinnon malminäytteestä, jonka johdosta suoritettut tutkimukset johtavat taloudellisesti käyttökelpoisen malmin löytöön. Muitakin mukavansuuruisia rahapalkintoja jaetaan.

Malmikiven tuntomerkit:

Usein tavallista raskaampi. Rikotulta pinnaltaan metallinvärinen ja kiiltainen. Jättää esim. sulakkeeseen tumman tai värillisen viirun.

Lähettäkää näytteet näin:

Pohjois-Suomesta: Outokumpu Oy, Kivikatu 6, Rovaniemi. Keski-Suomesta: Outokumpu Oy, Pyhäsalmen kaivos, Pyhäkumpu. Itä- ja Kaakkois-Suomesta: Outokumpu Oy, Malminetsintä, Outokumpu. Etelä- ja Lounais-Suomesta: Outokumpu Oy, Aijalan kaivos, Aijala. Varustakaa lähetyksenne merkinnällä "Sisältää malminäytteitä".

Outokumpu Oy

ÄYTTI TYYLIÄ

Silloin rikkoi korven hiljaisuuden terävä kiväärinlaukaus. Olimme jo aikeissa maastoutua, kun sotamies Jäntti, joka itse oli ampunut laukauksen, tokaisi: "Se osui". Todelliset metsämiehet omaavat erinomaisen kyvyn nähdä ja havaita metsässä ja luonnossa paljon enemmän kuin muut. Jäntti oli ollut jo siviilissä totunut metsänkävijä. Laukaus, jonka hän ampui, ei osunut viholliseen, vaan — hirveen. Me muut emme havainneet koko otusta, mutta Jäntti oli erottanut sen jo kaukaa joen toiselta puolelta puiden ja pensaiden joukosta.

Vaikka yksikkömme nautti ns. partiomuonaa, joka oli parempaa kuin tavallinen sotilaan muona, se ei kuitenkaan ollut niin täydellistä, etteikö hirven liha olisi meille kelvannut. Ryhdyimme siis heti lihan hankintapuuhiin. Mutta se ei ollutkaan tällä kertaa aivan helppoa. Jotta pääsisimme riistaan käsiksi, oli ylitettävä leveä joki. Tarpeeksi pitkiä puunrunkoja ei sitä varten ollut saatavissa, joten oli käytettävä jotain muuta keinoa. Samalla oli luonnollisesti varmistauduttava, ettei vihollinen yllättäen tule saaliin jaolle. Oskari ratkaisi kuitenkin asian. Hän lupasi käydä

Aunuksen kankaalle kaadettu kruunupää oli komea nähtävyys

S.A.-kuva

Talvisodan alkamisesta kulunut 25 vuotta

Kunnioitamme taisteluissa kaatuneiden sankareiden muistoa ja tervehdimme kaikkia vapautemme uljaita puolustajia.

Helsinki:

Hotelli Hansa
Uusi Ylioppilastalo
Puh. 14 122

Raikka Oy

Tavastjernank. 11

Carl Knief Oy

Lihanjalostustehtas
Tehtaank. 38

Niilo Tammilehto Oy

Pitäjänmäki. Höyläämöntie 2

Oy Carbonex Ab

Lauttasaarentie 54

Rannikkosotilaskoti-
yhdistys r.y.

Katajanokank. 4 D

AURA-YHTIÖT

OSUUSKASSOJEN KESKUS OY

Amel-Kone

Linnankoskenk. 11 A 3 (Hki)

Suomen Lakkitehdas Oy

Tampere

Oy Epilän Nahkatehdas Ab

Epilä

Varsinais-Suomen Sähkö Oy

Masku

Oy Mikko Kaloinen

Puutavaraliike
Hämeenlinna. Possentie 2

Oy Starckjohan & Co

Lahti. Aleksanterink. 8

T:mi Siirtohyllä

Hyllyalan erikoisliike
Turku Lemminkäisenk. 3
Puh. 22 025, 26 675

Rakenusmuovi Oy

Lahti Vesijärvenk. 78

Rakennusliike

Konttinen ja Kervola

Varkaus, Osmajoentie 19

Rakentaa urakalla ja laskuun kautta maan

Alastaron osuusmeijeri	Metsämaan osuusmeijeri
Auran "	Mietoisten "
Hajalan "	Muurlan "
Kalannin "	Mynämäen "
Karjalan T. I.	Niinijoen osuusmeijeri O. y.
Keski-Perniön osm.	Nousiaisten Seudun
Kiikalan "	osuusmeijeri
Kiskon "	Paimion "
Kojonjoen "	Perniön ja Finbyn "
Kosken T. I.	Pöytyän "
Kruusilan "	Raatalan "
Kustavin "	Ruskon ja Vahdon "
Kuusjoen "	Rymättylän "
Kyrön "	Salon Seudun "
Laitilan "	Suomusjärven osuusmeijeri
Liedon Yliskulman osm.	Taivassalon "
Loimaan "	Tarvasjoen-Marttilan meijeri
Lokalahden "	O. y.
Makkarkosken "	Vaskion osuusmeijeri
Marttilan "	Vehmaan "
Mellilän "	Yläneen meijeriosuuskunta

Kaarinan, Kevolan, Kuusiston, Liedon, Naantalın, Pohjois-Paraisten, Raision ja Saariston maidonmyyntiosuuskunnat

21.Pr:n porukkaa maastoutuneena Ilomantsin taistelun aikana odottelemassa tehtäväänsä S.A.-kuva

uimalla noutamassa meille keittoainekset ja pitemmittä puheitta hän alkoi riisuuntua. Heti kun hän oli saanut paidan päältä, hyökkäsi tuhansittain verenhimoisia hyttysiä hänen paljaan ihonsa kimppuun. Suoalueilla niitä olikin tavallista enemmän. Kun kaikki vaatteet oli heitetty pois, hän peittyi täysin sääskien parveen. Oskari otti tanssiaskeleita vähän joka suuntaan hätistääkseen tunkeilijat. Näky oli katsomisen arvoinen, ja siinä olisi ollut koreografeillekin oppimista. "Yleisöllä" oli hauskaa, mutta ei esiintyvällä "taiteilijalla", koska hän teki liikkeensä pakosta eikä vapaaehtoisesti.

Pian Oskari ui kohti toista rantaa käyttäen yhdistettyä koiran, kissan ja perhosen tyyliä. Näkyvimpanä hänen etenemisessään oli valtava puukko, joka oli hänellä hampaissa ja jonka terä välkehti ja välähтели heinäkuisessa auringon paisteessa. Tällä reissulla oli puukko kuitenkin välttämätön kapistus.

Päästyään toiselle rannalle Oskari lähestyi muitta mutkitta hirveä. Pian hän palasi kuitenkin takaisin todettuaan, että hirvi oli haavoittunut ja kaiken lisäksi vihainen. Oskari kehoitti meitä heittämään hänelle kivääriin, sillä puukko kädessä hän ei halunnut lähestyä hirveä.

Pian lensikin kivääri kaaressa kohden toista rantaa, ja välittömästi sen jälkeen kuului — molskahdus. Kivääri putosi syvään jokeen lähellä rantaa. Nyt oli Oskarin vuoro näyttää sukellustyyliä. Komeasti se kävikin. Ei kestänyt kauan, kun hän taas seisoi joen rannalla kivääri kädessään.

Parilla laukauksella Oskari taltutti hirven, ja kohta alkoi lentää joen yli paistiksi sopivia kappaleita hirvenlihaa. Kaikki eivät osuneet oikeaan osoitteeseen, vaan osa tipahti matkalla jokeen. Lopuksi lensi vielä kivääri.

Olimme valmistaneet Oskarille korvikkeet tänä aikana, ja ne hän palatessaan todella ansaitsi.

Seuraava näky toi mieleen muinaiset esi-isämme, kun uroot taivalsivat korpea kantaen olkapäillään riukuja, joihin oli ripustettu lihaa melkoiset määrät.

Vastaanotto komppaniassa oli mitä sydämellisin. Suurimpana ilon aiheena oli luonnollisesti tuomisemme. Komppanian päällikkö määräsi heti uuden partion hakemaan loput hirvestä, sillä yksi komppania ei syö kauan yhtä hirveä, vaikka se olisi suurikin.

Vihollisosastoa emme partiomatkalla tavanneet, mutta jos niin olisi käynyt, tuskin matkastamme olisi muodostunut meille niin unohtumaton Oskarin tyylin näyte.

S.A.-kuva

Kansikuva:

Vihollisen maihinnousutorjuntaan valmistautunut tykki Viipurinlahdella 1944

NUMERO 11:n KIRJOITUKSET

Martti Karhu:	
TALVISODAN ALKUKAHINOITA TAIPALEEN- JOELLA	321
Toivo Peltomaa:	
ENSIMMÄISET ILMAHYÖKKÄYKSET KIVI- NIEMEEEN	324
Matti Kauppinen:	
SISSIT VASTAKKAIN	326
Armas Aikio:	
KOVAKOURAINEN HERÄTYS	328
Jaakko Kontula:	
SATOI JA PAUKKUI KANNAKSEN MARSSILLA	331
P. Gerhard Niemi:	
RAUTAISET KAHLEET	334
Carl-Johan Nyman:	
PARTIO TUNAROI	336
Matti Keihänsieniemi:	
NAINEN JA KOIRA	340
Paavo Aro:	
TALVISODAN KUORMARENGIT	343
Tuure Hannula:	
ERÄS LENTORETKI LAPIN RINTAMALLE ..	344
Veikko Jokela:	
LOTTANA TORNION SODASSA	346
Heikki Virtanen:	
OSKARI NÄYTTI TYYLIÄ	350

**Kirjoittajat vastaavat esittämistään
mielipiteistä**

**Käsikirjoitukset palautetaan vain
postimaksun seurattuna**

KIRJOITUS- KILPAILU TALVISODASTA

palkintoina yhteensä 1500 mk

KANSA TAISTELI-lehti julistaa nyt TALVISODAN sotakokemuksia koskevan kirjoituskilpailun. Kuten aikaisempien, on tämänkin kilpailun tarkoituksena koota talteen ja julkaista sekä tuleville sukupolville säilyttää kertomuksia ja kuvauksia niistä lukemattomista teoista, jotka vielä elävät Talvisodassa mukana olleiden mielissä. Tällaisten muistojen talteen saamista pitää lehtemme toimitus tärkeänä myös Talvisodan tutkimista ja historian kirjoitusta varten.

RAHAPALKINNOT JAKAANTUVAT SEURAAVASTI:

I palkinto	500 mk
II palkinto	300 mk
III palkinto	200 mk
10 palkintoa kukin	50 mk

Arvostelulautakunta pidättää itselleen oikeuden jakaa palkintoihin varatun rahamäärän toisinkin, jos asianhaarat niin vaativat.

Rahapalkintojen lisäksi jaetaan lohdutuspalkintoina 20 lehtemme vuosikertaa. Palkintojen lisäksi maksetaan julkaistavista kirjoituksista tavanomainen kirjoituspalkkio.

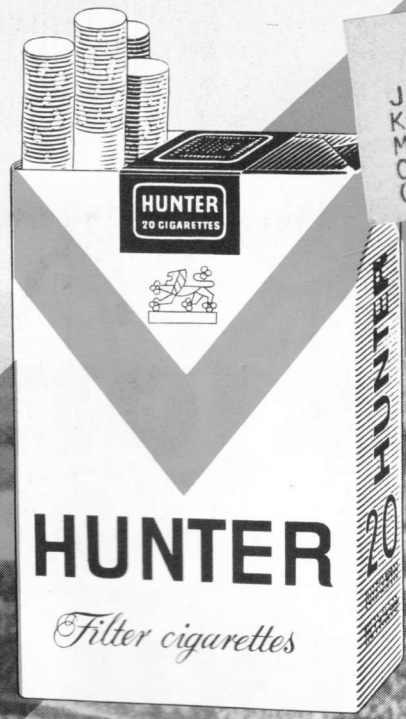
KANSA TAISTELI-lehti toivoo kuudenteenkin kirjoituskilpailuunsa yhtä runsasta osanottoa, kuin mitä aikaisempien kilpailujen osaksi on tullut.

Kilpailuun osallistuvien kirjoitusten tulee olla postitettu toimitukselle, osoite Töölönkatu 35 B 1, Helsinki, viimeistään 31. 3. 1965. Kilpailun tulos julkaistaan lehtemme kesäkuun numerossa.

Kirjoituskilpailussa noudatetaan seuraavia ohjeita:

1. Kuvattujen tapahtumien tulee ehdottomasti olla tosiasioihin perustuvia.
2. Kirjoituksesta tulisi ilmetä tapahtuma-aika, paikkakunta ja joukko-osasto (yksikkö) mahdollisimman tarkkaan samoin kuin tapahtumiin ratkaisevasti vaikuttaneiden henkilöiden nimet.
3. Kirjoitusten sopivin pituus on noin 1.500—3.000 sanaa, eli 2—4 lehtemme sivua. — Kirjoittakaa vain yhdelle puolelle paperia.
4. Kirjoitukset merkitään nimimerkillä. Oikea nimi, sodanaikainen ja nykyinen sotilasarvo, nykyinen siviiliarvo, sekä tarkka osoite liitetään suljetussa kuoressa kirjoituksen mukaan.
5. Kilpailuun voi sama henkilö lähettää useampiakin kirjoituksia. Myös lottien, sairaanhoitajien ja sotilaskotisisarten osallistumista kilpailuun toivotaan.
6. Tapahtumiin liittyvät valokuvat tarpeellisine selostuksineen ovat tervetulleita. Niiden julkaisemisesta suoritetaan korvaus ja pyydettyessä ne palautetaan. Kuvien taakse pyydetään merkitsemään lähettäjän nimi ja osoite.
7. Palkitsemattomat kirjoitukset säilytetään lehden toimituksessa myöhempää julkaisemista varten, ellei kirjoittaja nimenomaan halua kirjoituksensa palauttamista. Ne kirjoitukset, joita toimitus ei katso voivansa julkaista, siirretään sota-arkistoon.
8. Kilpailun arvostelulautakunnan valitsee Sotamuistoyhdistys r.y:n hallitus.

JOKINEN KEIJO
KARJAKOSKI
MYNÄMAKI
04580300 0029039 KT
0458211/01300 12/6

"Polta
solakka
HUNTER
-saat

1:20
20 kpl

miehenmittaiset savut!"

Ukkometso eränkäynnin palkkana, uudet saaliit mielessä. Ympärillä erämaan rauha . . . tilaa ja mittaa joka suuntaan. Ja nyt Hunterin miehenmittaiset savut. Nautinnollisen tukeva tupakka, korkea laatu . . . niille osaa antaa arvon tosi tupakkamies. Hunter on savuke, jonka solakkuus tuntuu vain sen edullisessa hinnassa: mk 1,20/20 kpl.

STRENGBERG

HUNTER
-solakka savuke. tukeva tupakka

Irtonumero 80 penniä (sis. lvv.)

Helsinki 1964 — Sanoma Osakeyhtiö